REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare *nr. 30.*
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.—Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele
BIROURĬ de ANUNŢURĬ:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR:
o seriă garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare.— Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Duminecă 10).

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de *Duminecă 2 fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 corone. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 56.—Anul LXV. Braşov, Duminecă 10 (23) Martie. 1902.

Care e puterea împĕrăţiei?

Din când în când se petrece în camera deputaţilor din Viena câte-o discuţiune înfocată, care aruncă lumină asupra stărilor din ţĕrile austriace.

Una din aceste discuţiunĭ interesante, din care se póte vedé mai ales cum stau lucrurile în sînul Germanilor austriacĭ, a fost cea de Marţa trecută. Ea fù provocată de vestitul şef al partidului pangerman, Schönerer.

Partidul pangermanilor (Alldeutsche) e radical naţional, ţintesce a recăştiga domnirea esclusivă a Germanilor în Austria, urmăresce tendinţe de germanisare faţă cu Cehii şi stăruesce a strînge cât de tare legăturile de alianţă cu Germania, aşa de pildă ca pe timpul când şi ţĕrile austriace făceau parte din federaţiunea germană. Alianţa acésta sĕ aibă apoi de scop principal asigurarea pentru durată a esistenţei germanismului în Austria. Pangermanii mai sunt şi duşmanĭ ai clericalismului catolic; ei sunt carĭ au dat semnalul ca Germanii sĕ se rupă de Roma şi sĕ îmbrăţişeze protestantismul, care înaintea lor trece ca un scut tare al germanismului, pre când catolicismul îl privesc ca fiind mai cosmopolit, mai strĕin de aspiraţiunile naţiunei germane.

Cum am ḑis, şeful acestui partid, Schönerer, a aflat de bine a ţiné o vorbire lungă, împroşcând în drépta şi stânga partidele mai moderate germane, pe Cehĭ şi pe guvern, c'un cuvĕnt tótă lumea, care nu conglăsuesce cu politica pangermană.

Pe celelalte partide, carĭ represintă majoritatea covĕrşitóre a deputaţilor germanĭ, le-a criticat Schönerer aspru imputându-le, că nu-şĭ dau nicĭ o silinţă sĕ 'ntroducă limba germană ca limbă a statului.

Se scie, că în Austria nu e decretată o limbă a statului ca în Ungaria. Acolo în sferele mai înalte ale administraţiunii de stat se folosesce tot limba germană, dér numai ca limbă a administraţiunei, ér constituţia ḑice, că limbele naţionalităţilor din diferitele ţĕrĭ sunt egal îndreptăţite.

Ceea-ce vor pangermanii este, ca înainte de a-se regula cestiunea limbelor şi a-se face vre-o împăciuire în privinţa acésta, sĕ se introducă limba germană a statului. Ei sunt gata a împiedeca cu tóte mijlócele orĭ-ce învoire relativă la dreptul de limbă până ce nu se va decreta că limba statului este cea germană.

De federalism, firesce, nicĭ nu vor sĕ audă aderenţii lui Schönerer, Ei combat pe creştinii-sociali ai lui Lueger, carĭ au început sĕ se împace cu ideia unui moderat federalism.

Introducerea federalismului, — ḑice Schönerer, — va aduce cu sine ca în unele ţĕrĭ austriace Germanii sĕ fie daţĭ pe mâna Slavilor, ér în altele pe mâna clericalilor, carĭ se închină Romei, şi una şi alta fiind un mare pericol pentru germanism.

A vorbit cum a vorbit Schönerer despre tóte cele de mai sus, acusând mai mult pe conaţionalii sĕi din alte partide, că nu sunt destul de naţionalişţĭ şi nu fac nimic pentru apĕrarea germanismului ameninţat. Dér ceea-ce a pus vêrf la tóte au fost cuvintele, cu carĭ şi-au sfârşit vorbirea.

După-ce a declarat, că pangermanii nu vor vota guvernului budgetul, Schönerer a ḑis:

„Decă e adevĕrat, că preşedintele a chiămat la ordine pe deputatul Eisenkolb (pangerman), fiind-că a vorbit aicĭ în mod cu deosebire recunoscĕtor de seminţia princiară a Hohenzollernilor, atuncĭ acésta mĕ îndémnă a-mĭ încheia discursul în numele meu şi al pangermanilor c'un: „Sĕ trăéscă Hohenzollernii!“ (Hoch und Heil den Hohenzollern!)

Cuvintele acestea din urmă au produs o mare mişcare în tótă camera. Pangermanii au isbucnit în strigăte îndelungate de: „Heil!“ Ér Cehii strigau: „Pfui!“ Şi apelau la preşedinte în mod sgomotos, ca sĕ chieme la ordine pe Schönerer. Preşedintele l'a şi chemat la ordine pentru pasagiul din urmă al vorbirei sale, „care trebue sĕ vateme sentimentele orĭ şi cărui patriot“. Deputaţii pangermanĭ strigau: „Dinastia Hohenzollern e amică dinastiei Habsburg decĭ strigătul lui Schönerer n'a fost neparlamentar!“

Şefii tuturor celorlalte partide germane au făcut declaraţiunĭ patriotice, arĕtând, că nu consimt cu Schönerer. Inaintea lor a vorbit însĕ conducĕtorul ceh Kramarz, care a protestat contra esclamării lui Schönerer şi a ḑis între aplausele dreptei: „Adevĕrata putere a acestei împĕrăţii nu stă în supremaţia unui popor, ci în dreptatea cătră toţĭ în mulţumirea tuturor popórelor! Sĕ trăiéscă dér împĕrăţia în adevĕr dréptă faţă cu tóte popórele sale!“

Revista politică.

Tótă sĕptĕmâna *dieta ungară* a desbătut budgetul ministeriului de agricultură. Oratorii au fost bogaţĭ în vorbe late şi umflate, discutând tot ce cade în resortul acestui ministeriu. S'a atins icĭ colo şi cestiunea naţionalităţilor şi închipuitul pericol, ce-l cuprinde în sine pentru elementul maghiar întărirea naţionalităţilor pe teren economic. A vorbit şi ministrul Daranyi, mângâindu-i pe şoviniştĭ cu asigurarea, că şi el, după ale lui puterĭ, îşĭ dă silinţa ca pe cale economică sĕ întăréscă ideia de stat maghiar în ţinuturile locuite de naţionalităţĭ. S'a vorbit şi despre Sĕcui şi s'a cerut tot felul de mĕsurĭ pentru fericirea lor, căcĭ, veḑĭ Dómne, Sĕcuii sunt stîlpul maghiarismului în Ardeal.—In şedinţa de Joi dieta a sfîrşit desbaterea acestui budget, care fù primit. Erĭ, Vinerĭ, s'a început desbaterea budgetului ministeriului de comerciŭ.

*

Multă gălăgie s'a făcut şi se face de câte-va ḑile în ḑiaristica maghiară în jurul unei dorinţe esprimate de marii industriaşi din Magdeburg (Germania) cu privire la *maghiarisarea numelor de localităţi* în Ungaria. Magdeburgienii cer dela guvernul lor, ca sĕ ordone oficiilor postale de a respinge scrisorile şi coletele postale, carĭ sunt indicate cu nume de localităţĭ maghiarisate, şi spre scopul acesta s'a constituit şi o comisiune. Hotărîrea acésta, care este un viu protest în contra maghiarisării numirilor de localităţĭ din Ungaria, a deşteptat furia şovinismului şi gazetele unguresci fac mare zarvă şi tărăboiŭ şi întrébă: cum de cutéză Nemţii din Germania sĕ poruncéscă Ungurilor, ce politică au sĕ facă acasă la ei? Fóia lui Bartha, de pildă, ḑice despre Germanĭ, că sunt „obraznicĭ“, dér şi „proştĭ“, că sunt „rapacĭ“, „flămânḑĭ“ şi „brutalitatea“ lor n'are marginĭ. Ba scie sĕ se spună, că Ungurul are parte de merit la realisarea visului unităţii germane, că *influenţa maghiară* a făcut, ca la 1870 curtea din Viena sĕ nu lege alianţă ofensivă şi defensivă cu Napoleon III, care de s'ar fi făcut, nu s'ar fi ales nimic de Prusia. Ministru preşedinte de atuncĭ al Ungariei, Andrassy, a zădărnicit planul de alianţă şi monarchia austro-ungară a rĕmas neutrală faţă cu rĕsboiul din 1870/71 fapt, fără de care nu s'ar fi putut realisa unitatea germană şi tot din Paris s'ar dicta şi aḑĭ Europei.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Vêrful cu dor.

De-asupra mea-i albastru şi lumină....
— O aripă déc' aşĭ avé şi 'ndată
M'aşĭ avênta la cer ca o săgétă
Şi... m'aşĭ uita la îngerĭ cum se 'nchină....

Dér n'am.... târḑiu privirea 'mĭ îmbĕtată
Se lasă gânditóre pe-o colină...,
In préjmă-i délurĭ cresc... şi-apoi se 'nclină
Ca valurĭ verḑĭ pe o mare svênturată.

De ceriŭ 'mĭ-e dor şi de pĕmênt 'mĭ-e jale;
Colo ascunsă în tufe de nuele
O vĕd de-aci căsuţa dragei mele....

O fi frumos în ceriŭ.... dér şi pe vale!...
— Şi mĭ-o tulesc pe-o cóstă prin pădure
Sĕ nu cobóre-un înger sĕ mĕ fure.

Cântece.

I.

In praful amintirilor
O candelă viseză..
Din sufletul iubirilor
Mĕ 'ncerc s'aduc o radă.

Dér când sĕ-mĭ lumineze 'n gând
Ea tremură sĕ móră....
Şi ér o vĕd reapărênd
Prin vremĭ de-odinióră,

Şi-o las aşa prin lumĭ de nor
In cadrul ei feeric,
Decât vre-odat' prin viitor
S'o pierd în întuneric.

II.

Toţĭ se 'nchină la ceva;
E frumos şi bine....
Tu te 'nchinĭ la faţa ta,
Eu mĕ 'nchin la tine.

Şi când dorul pe 'noptat
Pe-amêndoi ne-adună
Pe sub cerul înstelat
Ne 'nchinăm la lună!

Z. Bârsan.

Pe drum...

Mai rar aşa păreche potrivită ca Mariórа şi bărbatul ei. Crescută în bine, în mijlocul bucuriilor şi al veseliei de tot felul, deprinsă sĕ i-se îndeplinéscă tóte gândurile — şi nu fantastică nicĭ capriţiósă ca un copil nărăvit, căcĭ era cuminte din nascere şi mai cuminte încă printr'o crescere simplă, o inimă curată ca isvorul de munte, — împrejurările vieţii întocmiseră din ea un suflet rar de blândeţe şi bunătate.

Cu toţii o iubiau ca pe o sfântă fecióră şi în chip de desmierdare îi ḑiceau *duduia Marióra* pentru blândeţea şi gingăşia ei; căcĭ era şi frumósă dér, mai pe sus de tóte, dulce în purtărĭ, mlădiósă şi cu nurĭ de i-se rĕsfrângea inima prin ochii sĕi mângăioşĭ.

Acum se şi măritase; i-se dăduse bărbat după dor, un voinic şi isteţ tovarĕş, tînĕr potrivit ca ea şi ca ea vesel şi prietinos. Cine-i vedea se bucura ca de un semn bun. Norocul—se întêmplă câteodată — face asemenea minunĭ.

De câte-va ḑile se aflau la moşia Vâşcanii, veniţĭ ca sĕ petrécă ḑilele primăverii de curênd reîntórsă pe plaiurile ţĕrii, şi fericirea lor împodobia încă şi mai mult luminósa vale a locuinţei lor încunjurată cu grădinĭ înverḑite, de ţi-se părea, că era un colţ de raiŭ.

Intr'un cuvênt şi lumea şi ómenii le erau cu priinţă!

Cobora scârţăind carul încărcat cu şindrilă pentru acoperemêntul bisericei din satul Vâscanii. Incet, domol opinteau boii, oprind din când în când pe loc şi sprijinind în vânjósa lor céfă jugul de lemn ros şi luciu care le prindea capetele ca într'un privaz. Clina délului cam repede şi carul îngreuiat se lăsa cu putere peste ei, mai-mai sĕ-i dobóre. Răbdătorĭ, muţĭ, cu ochii ţintiţĭ în vĕzduh, curgêndu-le sudórea 'n spume peste scobitura şălelor păşéu cu sfiélă dér neclintiţĭ înţepenindu-se în copite îndârjiţĭ sub povara covîrşitóre.

Era cald. Luna lui Maiŭ. Ḑi de fierbinţélă isvorîtă ca din vr'un cuptor. Un câne miţos suriu se tîra ostenit după car, cu limba scósă.

— Aho! Aho... ho... domol Joiane.... ţine'n loc Plăvan.... domol tătucă.... Cea! Cea! hăis!.... striga prelungind cuvêntul moş Ion Toma un bĕtrân frumos, cu barba albă şi crétă ţinêndu-se pe lângă boi când dinainte când aprópe de ei tot

In ședința dela 18 Martie a *„Reichsrath“-ului austriac* au provocat un mare scandal deputații germanĭ radicalĭ. La ordinea ḑilei era a doua cetire a provisoriului budgetar. Intre alții a luat cuvêntul și deputatul național german *Schönerer*. El ḑise, că basa politicei partidului sĕu este încheiarea unei alianțe cu imperiul german, care sĕ garanteze statornic germanismul. Din causa acésta Germanii naționalĭ (pangermanii) luptă și vor lupta în contra tuturor guvernelor, carĭ combat ținta acésta. La urmă Schönerer strigă: *Trăéscă Hohenzollernii!* Strigătul acesta fù repetat de pe băncile pangermanilor. Preşedintele a chiemat la ordine pe Schönerer, la ceea-ce strigătele de: „Trăéscă dinastia de Hohenzollern“ se repetară. Din partea Cehilor ia cuvêntul *Kramarz*, înfierând purtarea pangermanilor ḑicênd, că în parlamentul nicĭ unui stat din lume nu s'ar permite sĕ fie glorificată o dinastie strĕină cu tendința, cu care o fac pangermanii. Raportorul Dr. *Kathreiner* protestă de-asemenea în numele tuturor celorlalte partide din parlament, ḑicênd, că cuvintele rostite ating sentimentele dinastice și patriotice ale tuturor Austriacilor, carĭ privesc cu iubire și respect la împĕratul austriac și la dinastia de Habsburg. El își încheie vorbirea esclamând: *Trăéscă Imperatul! Trăéscă familia de Habsburg!* Urmă după acésta o mare furtună și pe coridor o cértă mare isbucni între doi deputațĭ adversarĭ. Și-au aruncat unii altora vorbe urîte și era pe aci sĕ se încaere de-abinele.

Cele mai multe foi din Germania condamnă purtarea pangermanilor.

*

După înfrângerea suferită de Englesĭ la Meribogo, a urmat o înfrângere morală și mai mare. Generalul bur Delarey a pus pe picior liber pe generalul Methuen, pe care îl prinseră Burii. Chiar ḑiarele englese recunosc acum marinimositatea și cavalerismul Burilor și unele din ele au scris, că acum Englesii pot sĕ ia pildă de îndurare dela Burĭ.

De câte-va ḑile se vorbesce érășĭ de *pace între Englesĭ și Burĭ*. Se ḑice anume, că chiar regele Eduard a trimis în Africa-de-Sud pe *Wolseley* într'o misiune estra-ordinară însărcinându-l sĕ încheie pace cu Burii, orĭ se stabiléscă un plan de luptă, care sĕ facă posibilă o cât mai grabnică încheiere a rĕsboiului.

Viitorul va arăta, décă scirea acésta are temeiŭ orĭ nu.

*

Érășĭ se vorbesce despre *reînoirea triplei alianțe*. O scire telegrafică din Roma spune, că în cercurile diplomatice din Viena se crede, că Italia, Germania și Austro-Ungaria s'ar fi înțeles pe deplin asupra reînoirei triplei alianțe și a convențiunilor comerciale. Ḑiarul italian „Corriere della Sera“ crede chiar, că tripla alianță s'a reînoit deja. Tot acésta o spun și ḑiarele din Viena.

Aniversarea de 50 de anĭ

a preoției episcopului Pavel.

Inainte de acésta cu câte-va sĕptĕmânĭ am publicat circulara vicarului episcopesc din Oradea-mare, în care li-se ordona preoților din acea diecesă, sĕ serbeze cu rugăciunĭ în ḑiua de 21 Martie împlinirea de 50 de anĭ, de când Escelența Sa episcopul Mih. Pavel a fost sfințit de preot.

Așa a fost dorința Escelenței Sale, sĕ nu se facă nicĭ un sgomot, sĕ nu se desfășóre nicĭ o pompă cu acéstă ocasiune.

Dumineca trecută a sĕvêrșit singur o liturghie solemnă în catedrala din Oradea, încunjurat de canonicii diecesanĭ, apoi a doua ḑi a plecat la Slatina, în Maramureș, ca sĕ petrécă ḑiua însemnată a jubileului sĕu în singurătate.

Se făcură pregătirĭ marĭ, ca sĕ vină deputațiunĭ din tóte părțile spre a-șĭ esprima felicitările. Escelența Sa însĕ i-a rugat pe toțĭ sĕ nu se ostenéscă, căcĭ dorința sa este a petrece ḑiua jubileului în liniște.

Majestatea Sa l'a distins cu acéstă ocasiune acordându-i una din decorațiunile cele mai marĭ, adecă clasa I a ordinului „Coróna de fier.“

Este mare lucru, când cine-va póte ḑice, că a împlinit 50 de anĭ într'o slujbă óre-care, dér cu atât mai mare este când cine-va a împlinit acești anĭ în slujba la altarului Domnului D'apoi când cine-va din acei 50 de anĭ, trei-ḑecĭ i-a petrecut ca al bisericei cârmuitor, ca episcop!

Episcopul Mih. Pavel s'a născut în comuna Reçea, lângă Baia-mare. Tatăl sĕu era cantor la biserică din acea comună. După ce a învĕțat șese clase gimnasiale în Baie, s'a dus la Satmariŭ și pe urmă la Cașovia, sĕ învețe mai departe, ér episcopul ruteon dela Ungvar l'a trimis la teologie în Viena. Pentru-că pe vremea acea Românii din Sătmariu și Maramureș nu aveau episcopia lor, cum au astăḑĭ la Gherla, ci erau sub vlădică strein, care ședea la Ungvar.

In Viena abia a învĕțat vr'un an și jumĕtate, când a isbucnit revoluția. Teologii s'au întors acasă și au isprăvit teologia care pe unde au putut. Pavel a isprăvit la Ungvar și o parte la Satmariu. La 1872 a fost numit episcop la Gherla, la 1879 la Oradea.

De când a ajuns la Oradea, a făcut mult bine bisericei și școlei românescĭ. Pentru-că episcopia de aicĭ are încă de pe vremurile Mariei Teresiei un domeniu mare de pădurĭ. Acest domeniu, când a venit Pavel la Oradea, era încărcat de datorii. El a fost acela, care a plătit tóte datoriile și crutând banii a strins sume frumóse, pe carĭ tóte le-a dat pentru ajutorarea vĕduvelor și orfanilor, pentru zidirea de școlĭ și internate de băiețĭ și fete sĕrace, mai ales în Beiuș și Oradea, ca se aibă copiiĭ sĕracĭ ce mânca și cu ce se îmbrăca și unde ședé, învĕțând carte, căcĭ șĭ-a adus aminte că și el a fost odată copil sĕrac.

Cu totul a dăruit pentru cultura românéscă vr'o două milióne și trei sute de mii de coróne, numai ce se scie, dér cât a dat fără sĕ scie cine-va, aceea de bună sémă nu se va afla, cât va fi el în viéță.

Nu numai credincioșii Escelenței Sale, dér toțĭ Românii șĭ-au adus aminte cu recunoscință de marele bărbat în ḑiua jubileului sĕu. Pentru-că mult bine a făcut pentru toțĭ.

Dumneḑeu sĕ-i lungéscă firul vieții, ér hărnicia și dărnicia sa sĕ fie luată ca pildă și de alții!

Biserica română unită și autonomia catolică.

Am arătat deja chipul cum congresul catolic unguresc pentru autonomie, a sciut sĕ desconsidere și sĕ trécă c'o ușurință condamnabilă peste memorandul episcopatului român unit.

Din conferința episcopéscă, ținută la Blașiŭ în 23 Iunie 1897 s'a scris primatelui Vaszary, ca convocatorul congresului, că între împrejurările actuale archiepiscopul și Metropolitul din Blașiŭ și cei trei episcapĭ sufraganĭ, nu pot lua asupra lor rĕspunderea pentru urmările, ce s'ar nasce în detrimentul Provinciei bisericescĭ gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, și a diecesélor sufragane în casul când ar escrie alegerile pentru congresul regnicolar din Ungaria. Cer decĭ, ca în interesul bisericei catolice și mai ales în interesul unirii bisericesci a Românilor, primatele se ia spre sciință acéstă hotărîre și sĕ intrevină la Majestate Sa, ca sĕ se deie și Provinciei bisericescĭ gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș concesiune, de a-șĭ regula afacerile bisericescĭ esterne într'o organisație autonomă separată, conform posiției sale de drept public și conform misiunei, ce o are în sînul poporului românesc.

Memorandul motivéză apoi hotătîrea acésta în 4 puncte.

În partea a doua se arată, că în sînul preoțimei și credincioșilor Provinciei bisericescĭ gr. cat. române, s'a putut observa un puternic curent, care țintesce într'acolo, ca sĕ se adune în congres separat pentru a-se organisa independent și în consonanță cu postulatele de drept public bisericesc și sĕ-și alcătuéscă o corporațiune autonomică provincială. Deja din 1850 s'a dat în diferite rêndurĭ espresiune acestei dorințe atât în sinódele diecesane, cât și cu prilejul altor adunărĭ și consfătuirĭ. Acéstă dorință și-o baséză preoțimea și poporul Provinciei bisericescĭ gr. cat. române nu numai pe aceea, că acéstă provincie e esclusiv independentă de biserica catolică de rit latin, ci și pe alte motive. Memorandul înșiră apoi în 5 puncte motivele acestea.

De încheiere ḑice următórele:

...„Rugăm pe Eminenția ta sĕ pui în cumpănă tótă influința hotărîtóre de care dispui în puterea înaltului oficiu, ce ocupi, ca posiția de drept public a Provinciei nóstre bisericescĭ gr. cat. *sĕ rĕmână respectată tot-déuna și de cătră toțĭ.* Tot-odată sĕ întervii la guvern și la gloriosul nostru domnitor, la Majestatea Sa regéscă apostolică, ca sĕ i-se concédă și Provinciei nóstre bisericescĭ *convocarea unui congres organisator*, care ar avé de obiect organisarea *separată* a Provinciei nóstre bisericescĭ de cătră autonomia bisericei de rit latin din Ungaria.“

Austro-Ungaria și statele balcanice.

Oficiosul *„Fremdenblatt“* din Viena publică un articol din care resultă, că guvernul vienes, nu mai e dispus sĕ reînoiéscă la 1903 sĕu începutul anului 1904 tratatele de comerciŭ cu România, Rusia, Grecia, Serbia, Bulgaria și Muntenegru cu *clausa națiunei celei mai favorisate.* Causa ar fi, că dispozițiunea acésta, în realitate nu e o egală îndreptățire între statele importătóre, ci favorisarea celui mai puternic și năpăstuirea celui mai slab. Cu alte cuvinte, Austria cere mĕsurĭ de protecțiune în viitórele tratate de comerciu cu Statele dunărene și balcanice în contra Germaniei, Franciei și Anglia cu care nu mai póte susține concurența.

In sferele din Viena se crede, că numitele state balcanice și dunărene vor adera de bună voie la propunerea Austro-Ungariei în sensul protecționist, de-órece Austro-Ungaria e consumătórea cea mai seriósă a produselor acestor țĕrĭ. Astfel din esportul total întră în Austro-Ungaria din Serbia 85 la sută, din Bulgaria 11 la sută, din România 16 la sută, din Turcia 10 la sută, din Grecia 10 la sută.

Germania nu importă din Serbia decât 6 la sută, din Bulgaria 11 la sută, din

---

vorbindu-le și atingêndu-i ușor cu o crengă verde.

— Ce mai pĕcate! Dór de-a înebunit vătavul de-a turnat atât amar de scândură... ḑicea moșnégul.

Și tot așa se chinuia el și cu cele douĕ dobitóce, lăsându-se încet spre cale pe urma drumului șănțuit de-amêndouĕ laturile.

De-odată se stârni din depărtare un vesel zingănit de clopoței, care pare că se apropia săltând, dér se apropia iute lămurindu-se din ce în ce mai bine. Sunetul venia dinspre valea unde reînverḑise acum rediul tînĕr de stejarĭ, și ecoul îl rĕsfrângea clocotind. Étă luneca în fugă, pe dunga dréptă a drumului de jos, o caléscă cu patru cai înaintașĭ împodobițĭ cu cordele și purtând zurgalăi; se 'ndrepta spre dél ca 'n sbor. Un fecior stătea pe capră. Ajunșĭ la póla délului înălțat din loc, de-odată cam drept, sirepii harmăsarĭ micșorându-șĭ avêntul, începură a sui la pas.

Vizitiul vĕḑênd carul plin ce de-abia cobora clătinându-se și sgâriând drumul, și orĭ de témă sĕ nu i-se sperie caii, orĭ îndrăsneț și prea falnic de stăpânii ce plimba în trăsură, de departe plesni din biciŭ și strigă puternic.

— In lăturĭ, moșnege... fă pe margine!

Un nor s'a așternut pe ochii lui biet Moș Toma; i-se făcù negru înainte. Dér deștept și încă voinic nu-șĭ perdù cumpĕtul. Caii cu trăsura veneau grabnic și măcar că era pe deal, vizitiul îi tot îndemna din hățurĭ. Moșneagul, vĕḑêndu-i apróре cât colea, sări din liniștea cu care își mâna boii, prinse a-i lovi într'una cârnindu-i spre stânga, împingêndu-i unul într'altul trăgêndu-i de funia din córne și hățuindu-i sĕ facă loc — ér boii împinseră cu iuțélă într'o clipă spre cealaltă parte a drumului, dĕdură în șanțul plin de buruenĭ și trăgênd șubredul car după ei, o rótă se prăbuși plesnind și se sfărîmă bucățĭ. O mare parte din șindrilă se risipi pe jos, carul rĕmasese strîmb pe trei róte cu vîrful osiei înfipt în șanț. Joian sĕrmanul. atât de rĕu scăpătase în șanț încât își frânsese unul din picióreIe dinainte și acum rĕsturnat la pămênt gemea dureros lângă tovarășul sĕu care rĕmăsese de cealaltă parte a crucii carului. Din doi frațĭ nedeslipițĭ și împerechiațĭ sub același jug, unul acum era stingher.

Moș Toma, vĕḑênd neașteptata pacoste, de-odată stătu ca înlemnit, galben-negru la fată. Apoi revenindu-șĭ în fire, se aruncă spre boul căḑut și smulgêndu-șĭ părul, porni a plânge strigând:

— Vai de mine și de mine! nu mĕ lăsațĭ, sărițĭ ómenĭ bunĭ... nu mĕ lăsațĭ... chema el cu glas tare, desnădăjduit în spre trăsura boeréscă, ce în duruit sonor trecuse fugind pe lângă carul răsturnat.

La strigătele sfâșiitóre ale bĕtrânului cărăuș, tînĕra femee, care din góna trăsurii vĕḑuse tótă întêmplarea, porunci vizitiului sĕ oprécă, sări vióe în drum, și par' că nicĭ n'ar fi atins pămêntul, alerga spre carul stricat urmată de bărbatul ei.

Era bogată și drăguță stăpâna Vâscanilor, *duduia Marióra*, după cum îi ḑiceau toțĭ cei ce-o cunosceau încă din copilărie, ér acum împreună cu soțul ei — de curênd luațĭ — porniseră sĕ se ducă în apropiere sĕ vadă nisce prietenĭ dela moșia învecinată.

— Ce-ai pățit moșule? întrébă ea îngrijită, învârtindu-se în jurul carului dărîmat; apoi punêndu-se în genunchĭ așeḑa mânile pe capul boului ologit, care hârcăea.

— Sărăcuțul de el... sărăcuțul de el... par' că plânge... ḑicea ea neteḑindu-l cu degetele ei subțirĭ și cătând adênc în ochii marĭ, neînțeles de îndureratĭ ai lui Joian.

Moș Toma începù a povesti tânguitor, cum voind sĕ facă loc trăsurii și-a întețit prea tare boii și i-a împins singur el nesocotitul în șanț. Ce sĕ se facă? Acum se prăpădesce un bou... rĕmâne numai cu unul.., îi avea de mult... cu dênșii trăia și se hrănia. Mai astă iarnă îi murise baba... acum botul... Sĕ vede că a căḑut vre-un blestem pe capul lui. D'apoi vătavul ce are sĕ ḑică? I-o pune în socotélă șindrilele...

Așa se jeluia bĕtrânul țĕran, cu căciula în mână, plecat înaintea duduei Marióra, privind în jos, înlemnit, destăinuindu-șĭ pĕcatele ca la o icónă.

Făcea o privelisce frumósă cele trei ființe lângă boul rănit: bĕtrânul cu fruntea încovoiată spre pămênt, drăgălașa femee ca o flóre răsărită pe grunzișul drumului și bărbatul ei îngrijit, care o îndemna sĕ se reîntórcă la trăsură. sĕ nu stea în bătaia sórelui.

— Hai cu noi..., moș Tomo, vino..., ḑise ea apucând înainte cu bărbatul sĕu... Costache, feciorul, va rĕmânea cu boii...

Bătrânul o urma ca dus de o putere

România 7 la sută, din Turcia 2 la sută, din Grecia 6 la sută.

Guvernul austriac crede, că Austro-Ungaria mai face încă un şi mai mare serviciŭ statelor balcanice, decât celelalte ţĕrĭ: prin favorisarea esportului de grâne şi de vite din România şi Serbia, decĭ a unor articole de comerciŭ, carĭ nu pot suporta cheltuelĭ de transport lung, şi carĭ decĭ sunt avisate la piaţa cea mai apropriată. Probabil, că Ungaria şi agricultorii austriacĭ se vor impotrivi la importul cerealelor şi vitelor din România şi Serbia. De sigur se vor cere garanţii, ca sĕ nu se întroducă vite bolnave. Dér e de sperat, că se va găsi un mijloc d'a împăca atât interesele industriale cât şi cele agricole.

Un astfel de mijloc esistă cu siguranţă.

Trebue însĕ sĕ se scie, că nicĭ într'un cas nu se mai potrivesc cu interesele austriace tratatele de comerciu încheiate cu Statele balcanice. Astfel Serbia, în virtutea clausei naţiunei celei mai favorisate, a refusat Austriei favorurile vamale diferenţiale odinióră, pe când Austro-Ungaria a fost forţată de tratat sĕ deschidă frontierele vitelor, cerealelor şi vinului din Serbia. Din acest cas Austria va învĕţa minte şi nu va mai admite clausa în cestiune, ci va face pendent exportul statelor balcanice la ea de anumite condiţiunĭ, ce pe de o parte vor micşora pericolul pentru agricultura austro-ungară, ér de alta va favorisa desfacerea produselor industriei austriace în acele ţĕrĭ. In felul acesta se vor înlătura definitiv şi reclamaţiunile eventuale ale statelor, ce profită de clausă. Din moment, ce se va fi întrodus în tratate o nouă clausă de *favorisare restrîns*, atuncĭ nicĭ Rusia nu póte pretinde aceleaşĭ favorurĭ pentru cerealele sale, nicĭ Francia pentru vinul sĕu, ce le va da Austria Serbiei séu Italiei.

Din cele premerse reiese, că Austro-Ungaria nu mai póte merge înainte cu clausa naţiunei celei mai favorisate. Şi tot acelaşĭ interes îl au şi statele balcanice. Şi ele, ca state economicesce slabe, sĕ vêndă concesiunile lor politice economice cât se póte de scump, şi, natural, aceluia care ofere mai mult. Şi cel care ofere mai mult e Austro-Ungaria.

Numai restrîngênd clausa naţiunii celei mai favorisate în tratatele cu statele balcanice, se va puté împăciui antogonismul intre interesele industriale şi agricole.

SCIRILE DILEI.

— 9 (22) Martie.

Mórtea metropolitului Arcadie Ciupercovicĭ. Marţĭ, 18 l. c., a încetat din viéţă Metropolitul Bucovinei şi Dalmaţiei *Arcadie Ciupercovicĭ*, la vêrsta frumósă de 79 anĭ. S'a născut în 14 Aprilie 1823 în Câmpulung din familie de preot. In 1896 Majestatea Sa l'a numit archiepiscop al Cernăuţului şi metropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei. La 1870, pe vremea când era egumen în Putna, fù vice-preşedinte al representanţei districtuale a Rădăuţului; în periodul 1873—1876 a fost deputat în dieta ţĕrii, ér în periodul 1885—1891 membru în casa deputaţilor din Viena, ca mandatar al curiei I a proprietăţĭ marĭ.

Marţĭ la 4 óre p. m. Consistorul archiepiscopesc a fost convocat la o şedinţă, în care s'au stabilit modalităţile înmormêntării repausatului archiepiscop. Rĕmăşiţele pământene, aşedate în paraclisul archiepiscopesc şi apoi solemn în sala sinodală archiepiscopală, s'au transportat în procesiune funebrală erĭ Vinerĭ în 8/21 Martie a. c. la 3 óre p. m. în biserica catedrală, éră adĭ Sâmbătă în 9/22 l. c., după liturgie şi rênduiala înmormêntării, ele se vor petrece şi aşeda în cripta capelei archiepiscopilor din cimiterul central al capitalei. Numele archiepiscopului Arcadie sĕ va înscrie în distichele bisericelor şi în diua înmormêntării se trag pe la tóte bisericele diecesei clopotele, sĕvêrşindu-se liturghie şi panachidă. Ca sĕ participe la înmormêntare, sunt invitaţĭ toţĭ egumenii cu câte doi ieromonachĭ şi toţĭ protopresviterii cu câte doi presviterĭ din fie-care district protopresviteral.

Plecarea Reginei României la Neuwied. Alaltăerĭ după amiadĭ Regina României a plecat la Neuwied în Germania în urma unei telegrame, ce Majestatea Sa a primit, prin care i-se anunţă, că A. S. Principesa de Wied, mama M. S. Reginei, se află greu bolnavă. In acéstă călĕtorie Majestatea Sa este acompaniată de d-na Mavrogheni, mare damă de onóre a Curţei, de d-nii Dall'Orso, secretar particular al M. S. Reginei, şi de d-l Dr. general Theodori. Regina va locui la villa Mon-Repos din Neuwied.

Biserica Trei-Erarchĭ din Iaşĭ. Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, a declarat, că va stărui din rĕsputerĭ pentru a-se grăbi restaurarea monumentalei bisericĭ Trei Erarchĭ, din Iaşĭ. Sfinţirea bisericei se va face cu o deosebită pompă. La solemnitate se crede, că vor lua parte şi principesa Maria şi principele Ferdinand.

Cabinetul de cetire „Săhastru" în Putna. Ni-se scrie din Putna: Inainte de vr'o câţĭ-va anĭ s'a înfiinţat prin îndemnul directorului şcólei poporale Dorimedont Vlad şi parochul local George Goraş un cabinet de cetire (lectură) în Putna cu numele de „Săhastru". Din causă, că multĭ din membrii şi-au schimbat locul, alţii ér au repausat, a rĕmas cabinetul nefrecuentat până ce s'au aşedat atât postul de Igumen în Putna, cât şi inteligenţa s'a mărit prin venirea mai multor domnĭ în sat. Prea Cuvioşia sa părintele protosincel şi Igumen Teofil Pătraş, care trăesce numai pentru binele obştesc şi-şĭ jertfesce viéţa pentru popor, naţiune şi religiune, a stăruit cu parochul local G. Goraş, directorul şcólei Dorimedont Vlad, asistentul silvic Arcadie Procopovicĭ, învĕţătorii Arcadie Vasilovicĭ, Zacevschi şi picherul dela căile ferate Ilie Penteleiciuc şi a înfiinţat cabinetul „Săhastru", éră la gospodarul Vasilie Nicolaiţei, învĕţându-i ca tineretul de acu înainte sĕ facă jocurĭ pe la gospodarĭ cinstiţĭ cum şi s'a făcut prima dată la Ilie Bâcu. Déră ce sĕ vedĭ? Étă că un jidan cu numele Feibel Wolf schimbându-şĭ numele în Pavel Lupu, s'a vîrît şi el în cabinet. Feibel se laudă prin tot satul cumcă el e iniţiatorul cabinetului. Sciĭ, Feibel, Wolf ce spune Românul la vorba d-tale: „Falā gólă, traistă uşóră". — *Un Putnean.*

O mamă, care îşĭ arde copilul. Calfa de brutar Max Weigelt din Viena a făcut arătare la poliţie, că amanta sa, Maria Iursa, care este servitóre la o familie din acel oraş, a născut un copil sănĕtos şi l'a aruncat în diua nascerei în cuptor, unde a ars. Numai decât s'a dus o comisie la faţa locului şi a găsit adevĕrate cele arătate de Weigelt. Insăşĭ fata a mărturisit, că şĭ-a ars copilul, ea afirmă însĕ, că a fost mort şi ca sĕ-şĭ ascundă ruşinea, l'a aruncat în cuptor. — Maria Iursa este fiica unui lăcătuş bogat din Favoriten. Ea era de moravurĭ cam uşóre, întreţinea dragoste, ba cu unul, ba cu altul, până ce părinţii au isgonit'o din familie şi acum îşĭ câştigă pânea cu serviciul. Maria Iursa a fost arestată şi în curênd îşĭ va ispăşi purtarea nesocotită cu o grea pedépsă.

Rĕsboiul Burilor cu sfîrşit tragic. Sĕptĕmâna trecută se jucau nisce copiĭ din Teplitz de-a Buriĭ şi Englesii. Comandantul Burilor era Iosif Prause, în etate de 10 anĭ. El se afla în dosul unei stâncĭ, unde fù surprins de „Englesĭ". Ca sĕ scape din mânile lor, s'a aruncat într'o prăpastie, ce era alăturea de stâncă şi a rĕmas mort. A doua di circula la şcólă printre colegiĭ de clasă ai răposatului o ţidulă cu cadru negru, pe care se afla scris următorul comunicat: „Pretoria 14 Martie. Comandantul Burilor, Prause, a cădut adĭ la Spionskop. Sĕ-i fie amintirea neuitată!" — Ţidula a fost scrisă de cel mai bun amic al lui Prause, un băiat în etate de 12 anĭ.

O bandă de hoţĭ de cai a fost prinsă alaltăerĭ de către gendarmiĭ din Curticĭ pe drumul, ce duce spre Sintea. Hoţii mânau tocmai o stavă întrégă de cai furaţĭ. Intre hoţĭ se află şi doi primarĭ, anume Teodor Bulcan primar în Sintea şi tatăl sĕu, care a fost de asemenea primar, mai departe primarul din Gurba. Aşa scrie „M. P."

Serbare unguréscă în Bucurescĭ. In diua de 30/17 Martie, adecă în diua Pascilor catolice, Ungurii din Bucurescĭ vor da o serată teatrală în sala dela „Liedertafel" Str. Academiei. Se va representa piesa lui R. Roseti „Lecţia" tradusă pe ungurescе de Dr. Alexics György.

Febra aftósă. In camera germană d-l Kirchner, delegatul ministrului de culte a comunicat, că *s'a descoperit un preparat pentru apĕrarea vitelor în contra febrei aftóse.* Inventatorul acestui preparat e profesorul Liffler. Direcţia generală a serviciului sanitar român s'a pus în relaţiune cu profesorul Liffler, pentru a obţine acest preparat.

Muntele „Guţan" că teritor de vênat se dă în arêndă pe acest an. Amatoriĭ sĕ se adreseze la G. O. în Tohanul-vechiŭ.

Darurĭ pentru biserică.

Betlean, 24 Febr. 1902.

In scopul edificărei bisericei gr. cat. în Betlean au contribuit următorii marinimoşĭ binevoitorĭ în decursul anilor 1900—1901 şi 1902:

1. Gregoriu Puşcariu, paroch şi protopop în loc şi soţia 400 cor. 2) Dr. Emil F. Negruţiu, medic în Blaşiŭ şi soţia 200 cor. 3) Institutul de credit şi econonii din Deşiŭ „Someşana" 200 cor. 4) Ilie Mircea papucariu în Blaşiŭ şi soţia 100 cor. 5) Niculae Chendrean P. curator bis. în loc. şi soţia 50 cor. 6) Vasilie Chendrean supravigil silv. din Telciu 40 cor., Lazar Sfageu cur. bis. şi soţia 40 cor. din loc. 7) Demian Domşa călugăr din Blaşiu, Miron Sfageu şi soţia din loc, Toma Marian şi sotia din loc, Gregoriu Rodnean cantor şi şoţia din loc, Isidor şi Pompeiu Ambrusiu şi soţia din loc, Ioan Meruţiu şi soţia din loc, Todor Şendrea şi Maria Motentan móşă din loc câte 10 cor. 8) Vasilie Rusan şi Maria Baciu din loc câte 5 coróne. 9) Maria Bugnariu, vĕduvă din loc 4 cor. 10) Ignat Mărgineanu colonel-loc. din Arad 3 cor. 11) Ludovica Cornea din Agrişiu fată din Agrişiul de sus 2 cor. La olaltă 1129 cor.

Suma acésta este depusă la institutul „Şomeşiana" în Deşiu cu 6% afară de cele 200 cor. de sub 4) şi alte 10 cor. de sub 8) carĭ în cel mai apropiat timp se vor depune tot la „Someşiana".

Ne-a mai donat pentru biserică Ioan Găzdac şi soţia Maria din loc o faţă de masă pe pristol în preţ de 14 coróne, apoi Vasiliu Rusan şi Maria Baciu, Petru Chirtoşiu fĕtul bis. şi soţia sa Siia, şi Ioan Slăian şi soţia Flórea din loc cu câte un fasciclu din Mineiŭ pentru lunile: Maiŭ Septemvrie şi Octomvrie separat legate, fie-care în preţ de 14 cor. 50 fil. Bucătărésa şefului dela gara din loc două icóne sfinte şi două feţe de masă în preţ de 24 coróne.

Subscrisul şi pe acéstă cale, spre împintenarea şi a altor credincioşĭ la jertfe pentru biserica nóstră — mĕ simţ îndemnat în numele întregei comune bis. a ruga pe

---

ascunsă. Ajunşĭ la trăsura bogat îmbrăcată cu mătasă, se sui grăbită şi strigà bătrânului:

— Sue moşule... colea lângă mine..

El tot cu căciula în mână, făcu un pas înapoi, scărpinându-se în cap, nepricepênd umilit, sfiicios...

— Haide... Haide.., nu perde vremea... suie-te, adăogà ea cu glas mai poruncitor.

Bătrânul veştejit şi plin de colb se agăţà de aripa trăsurii şi de-abia se aşedà ruşinos lângă gingaşa şi frageda stăpână.

Bărbatu-sĕu rîdênd cu plăcere se puse pe scaunul dinainte:

Se reîntórse într'o clipă la curte.

Ajunşĭ aicĭ, duduia Marióra trăgênd pe moşneag după ea, trimise îndată sĕ vie vechilul dela móră şi-i ordonà sĕ alégă din cirédă doi boi voinicĭ, sĕ-i pună la un car nou şi împreună cu nisce argaţĭ sĕ trimétă cu bĕtrînul sĕ ridice şindrilele şi boul cu piciorul frânt.

Bătrânul, audind hotărîrile ce se luau pentru binele sĕu, se îndréptă către binefăcĕtóre şi aplecându-se sĕ-i ia mânile sĕ i-le sărute, ea-l întêmpinà, bătêndu-l pe umerĭ:

— Sĕ fie ai dumitale boii cei tinerĭ şi carul cel nou... sĕ trăiescĭ şi sĕ ne erţĭ moşule, că te-am năcăjit...

— Dudue Marióră, dise el făcêndu-şĭ cruce, încătro te-oi întórce cu faţa numai noroc sĕ-ţĭ trimétă Dumnedeu.

Şi porni. Două lacrămĭ înecară ochii marĭ ai Măriórei. („Revista Română")

Poesiĭ poporale.

Din *Ofcea* lângă *Panciova.*

Bate vêntul alinat,
Eu cunosc că nu-i curat
Că-i dela badea mânat,
Dintr'o grădină cu florĭ
Unde scrie-un scriitor,
C'o mână pe pénă scrie
Şi cu una-mĭ face mie.
Scrie badea mĕrunţel
Ca frunda de pĕtrânjel
Sĕ mĕ duc până la el.

*

Frundă verde lemn uscat
Nu ţ'o fi mândro pĕcat
D'aşa rĕu m'ai fermecat,
Că m'ai fermecat pe mórte
N'ai avea din bine parte,
Ce-ai făcut n'ai făcut bine,
Că m'ai pus tot în suspine
Şi m'ai meşterit cumplit
Tot cu farmecĭ de 'ndrăgit,
Cu roşaţă din guriţă,
Cu pĕr negru din cosiţă,
Cu surcele dela lemne
Cu pĕr negru din sprâncene.
— Desfă mândră ce-ai făcut
Sĕ nu-ţĭ duc dorul mai mult
Nu mĕ ţ nea om perdut.
— Mândruţa din graiu grăia:
— N'am făcut ca sĕ desfac,
Am făcut că mi-ai fost drag,
Eu din urmă ţ'am luat,
În grădin'am aruncat,
În grădină la fântână
Sĕ te 'ntorcĭ la sĕptĕmână,
Într'o gură de pĕrĕu,
Ca sĕ morĭ de dragul meu.

*

Câte mândre am avut eu
N'are nicĭ solgăbirĕu,
Şi pe câte le-am iubit
Sĕ le-adunĭ a-i face-un têrg,
Şi pe câte le-am lăsat
Sĕ le-adunĭ a-i face-un sat,
Pe câte le iubesc éră
Sĕ le-adunĭ ai face-o ţéră.

*

Mândro, la voi în poiată
Stă sĕrăcia legată.
Mumă-ta merge sĕ mulgă
Ea se 'ntórnă s'o înpungă,
Mulge 'n ólă, mulge 'n pólă,
Mâncă mămăliga gólă,
Mămăligă necernută
Cu lapte de capră şută.

*

Mândra 'naltă şi voinică
Dórme lângă mămăligă
Mamăliga ferbe 'n ólă
Ea dórme de se omóră,
Mămăliga clocotesce
Ea dórme de se sdrobesce.

*

Dómne bate pe mândra
Cum ai bătut pădurea
De nu-i érna frundă 'n ea,
Şi pe faţă şi pe dos
Până o dobóră jos.

*

Vecină soră vecină
Ce facĭ la bărbat de cină:
Curechiŭ verde din grădină
La ibovnic o găină,
Şi îi dau puică pipărcată
Şi guriţă câte-odată.

Culese de **Petru Tomiciu.**

toţĭ binefăcĕtorii mai sus amintiţĭ — sĕ primĕscă cele mai ferbinţĭ şi sincere mulţumirĭ. Tot-odată rog pe Prea înduratul Dumnedeu sĕ le rĕsplătĕscă nobila faptă înmiit dăruindu-le viĕţă îndelungată şi fericire atât aicĭ cât şi în cealaltă patrie cerĕscă.

Neculae Chendrean,
prim curatore.

NECROLOG. Subsemnaţii cu adêncă durere facem cunoscută încetarea din viĕţă a iubitulni nostru părinte, moş şi socru **Ludovic Roman**, căpitan c. şi r. în pensiune, decorat cu med. de rĕsboiŭ şi cu med. comemorativă jubilară, membru fondator al „Asociaţiunei transilvane pentru liter. şi cultura poporului român“, membru în representanţa comunală şi comitatensă etc. etc. După grele şi îndelungate suferinţe, împărtăşit fiind cu Sfintele Taine şi-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului, astădĭ Vinerĭ în 8 (21) Martie 1902, la órele 6½ diminéţa în al 77-lea an al etăţii sale. Cortegiul funebral va pleca dela casa proprie, Cacova de sus Nr. 10, Duminecă în 23 Martie 1902 la órele 2½ p. m. la cimiteriul bisericei Sf. Nicolae din Prund, unde se vor depune rĕmăşiţele pămêntescĭ spre eternă odihnă.

Braşov, în 8 (21) Martie 1902.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Leon, Ludovic şi Adrian Roman, ca fii; Ludmilla Roman născ. Kubovy, ca noră; Traian, Cornelia şi Stefan, ca nepoţĭ şi nepóte.

— Subscrişii cu inima înfrântă de durere aducem la cunoscinţa tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor, că prea iubitul tată, frate, socru, tată bĕtrân, unchiŭ şi cumnat **Nicolae Mărincaş** preot gr.-cat. în Secuieu, proprietar şi membru în comitetul de revisiune la banca „Vlădeasa“, după grele suferinţe a trecut la cele eterne Miercurĭ, în 19 Martie la 7 óre p. m. în etate de 70 anĭ şi al 50-lea an al preoţiei sale. Inmormêntarea neuitatului defunct se va face Sâmbătă, în 22 Martie st. n. la 2 óre p. m. în biserica gr.-cat. din Sĕcuieu.

Sĕcuieu, la 20 Martie 1902.

Vĕd. Carolina Bologa n. Mărincaş, Veronica Poruţiu n. Mărincaş, Mihaiŭ Mărincaş, cassar la „Vlădeasa“, ca fii; Ignatiu Suru paroch gr.-cat., ca frate; Samuilă Poruţiu paroch gr.-cat., Augustin Leményi par. gr.-cat., ca gineri; Aureliu, Eugeniu, Valeriu, Iuliu, Bologa Otilia, Alexandru, Aniţi Leményi, Georgina, Eugenia Poruţiu, ca nepoţi de fii; vĕd. Iustina Gall năs. Ungur, Ioan Petrişor preot gr.-cat., ca cumnaţĭ; Victoria Filipan n. Gall, Ioniţă Gall mare proprietare şi notar cerc., Virginia Gall, Iustina Gerasim n. Gall, Leontin Savu, comerciant, Dr. Mihaiŭ Savu medic, ca nepoţĭ.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 21 Martie. Majestatea Sa monarchul a plecat adĭ după amiadĭ la Viena.

Budapesta, 21 Martie. „Magyarország“ spune, că Coloman *Tisza* e grav bolnav de pneumonie. Medicii n'au speranţă că-l vor pute scăpa. Bolnavul şĭ-a pierdut conscienţa şi zace nemişcat.

Bruxella, 21 Martie. In sînul legaţiunei transvaaliane se afirmă, că se va urma un armistiţiu în ostilităţile din Africa-de-Sud. Vor urma apoi tratărĭ de pace pe base mai conciliante, decât propunerile de până acum ale guvernului engles.

Paris, 21 Martie. Din Hong-Kong sosesc scirĭ alarmante despre proporţiile marĭ, ce a luat mişcarea Boxerilor. Se vorbesce despre o nouă intervenţie a marilor puterĭ.

Petersburg, 21 Martie. Cu ocasia turburărilor din urmă au fost împuşcaţĭ 15 studenţĭ, 250 studenţĭ şi studente au fost răniţĭ şi 280 au fost arestaţĭ. Dintre muncitorĭ 1000 au fost trimişĭ în minele din Siberia.

Berlin, 21 Martie. Aicĭ a sosit scirea din Constantinopol, că erĭ nópte a plecat un vapor cu 300 de exilaţĭ, printre carĭ se aflau mai mulţĭ demnitarĭ şi ofiţerĭ.

Literatură.

„Vechile episcopii românescĭ a Vadului, Geoagiului, Silvaşului şi Bĕlgradului“ Acesta este titlul unei valorose cărţĭ, ce a eşit de curênd din condeiul învĕţatului canonic, Dr. **Augustin Bunea** din Blaşiŭ. In acéstă carte se lămuresce o parte până acuma întunecósă din istoria Românilor ardelenĭ, începênd cu veacul al 15-lea şi până la sfîrşitul veacului al 17-lea. Cartea este dedicată Escelenţei Sale Episcopului **Mihail Pavel**, din incidentul jubileului de 50 anĭ al preoţiei. Se află de vêndare la *Tipografia archidiecesană* din Blaşiŭ cu preţul de 2 cor. 50 banĭ.

Gemenĭ de opt-decĭ şi şése de anĭ.

Esperienţa arată, că dintre copiiĭ gemenĭ mult mai mulţĭ mor, de cât din alţĭ copii. De aceea în cele mai rare casurĭ vom găsi ómenĭ, carĭ gemenĭ fiind, sĕ fi ajuns la o etate mai înaintată. Dealtfel nascerile de gemenĭ nu sunt lucrurĭ de tóte dilele.

O nascere de gemenĭ se vine tot la opt-decĭ şi nouĕ de nascerĭ comune, trei copii de-odată se vin tot la şépte până în opt mii de nascerĭ comune, patru copii de-odată la douĕ-decĭ până la cincĭ-decĭ de mii, ér cincĭ copii se vin abia la mai multe milióne de nascerĭ, cum s'a întîmplat nu de mult cu preotésa unui popă sêrbesc din Banat, care a dat nascere la cincĭ copii de-odată.

Gemenii pot sĕ fie de acelaşĭ sex, adică amêndoĭ băieţĭ, orĭ amîndouĕ fete, dér se întîmplă sĕ fie şi un băiat şi o fată.

Un cas cunoscut din oraşul Graz, arată, că se fac câte odată abaterĭ de la regula generală, adică se póte întîmpla, ca gemenii sĕ ajungă o vîrstă înaintată. În acel oraş s'au născut la 16 Martie 1817 gemenii Patrichie şi Iosif Stürzer. Părinţii lor erau ómenĭ muncitorĭ şi harnicĭ. Interesant este, că din şése fraţĭ, ce erau, numai cei doi gemenĭ au rĕmas în viaţă până în diua de astădĭ.

Unul din gemenĭ, Patrichie a învĕţat tinichigeria şi a fost mai bine de patrudecĭ de anĭ tinichigiu şi cetăţan în Graz. Iosif a învĕţat croitoria şi a muncit în acéstă branşă mai bine de trei-decĭ de anĭ. În cele din urmă magistratul l'a pus în slujba de încasator al banilor ce trebue sĕ-ĭ plătéscă precupeţele (cofăriţele, pilăriţele) în piaţă. Acéstă slujbă o are şi acuma. Patrichie are doĭ fii şĭ o fică, ér Iosif un fiu şi o fiică. Copiiĭ îşĭ dau tótă silinţa, ca sĕ înfrumuseţeze şi sĕ uşureze viéţa părinţilor lor la bĕtrâneţe.

De şi sórta vieţii i-a despărţit pe cei doi gemenĭ, ducêndu-l pe fie-care pe altă carieră, totuşĭ şi-au păstrat iubirea reciprocă în tot-d'auna. Este de remarcat împrejurarea, că cei doi fraţĭ gemenĭ sémănă aşa de mult unul cu altul, în cât nicĭ chiar ómenii, carĭ îĭ cunosceau de anĭ de dile nu puteau sĕ-ĭ cunóscă repede. Acésta provoca de multe orĭ neînţelegerĭ fórte hazlii.

Despre schimbările, ce se pot face între gemenĭ povestesce o anecdotă marele scriitor american Mark Twain, care şi el fusese gemen. Étă ce ne spune el în biografia sa: „Eram abia de câte-va luni. Doica mea m'a băiat pe mine şi pe fratele meu într'o putină de copii. Îndepărtându-se pentru câte-va minute de lângă noi, unul din noi doi se înecă şi fiind asemĕnarea fórte mare între noi, nu s'a putut constata care din noi s'a înecat, fratele meu Bill, orĭ eu? Prin urmare nicĭ în diua de astădĭ nu pot sĕ spun décă am rĕmas eu în viĕţă, orĭ fratele meu.“

Dărĭ de sémă şi mulţumite publice.

Mercurea, 29 Ianuarie.

Onorate d-le Redactor! Binevoiţĭ a da loc în preţuitul d-vóstră organ „Gazeta Transilvaniei“ următórei mulţumite publice:

Cu ocasiunea concertului împreunat cu dans, aranjat de inteligenţa romána din Mercurea şi jur, cu concursul unui grup de teologĭ dela seminarul „Andreian“ din Sibiiu, Duminecă în 6 Ianuarie (Botezul Domnului), cu menţiunea ca venitul curat sĕ fie destinat şcólei confesionale din loc, au binevoit a contribui următorii:

— Fam. Cordea, Spring 10 cor. 50 b., Fam. Măcelariu, Sângătin 10 cor., Cornel Muntean, vice-not., Cărpiniş, Fam. Popp, Ludoş, Mangesius ppretor, Mercurea 6 cor., Valeriu Millea, Tilişca, Daniil Stroia, Mercurea, Nic. Stroia, Gusu, D. Munthiu notar, Reciŭ, câte 5 cor., Rafila Suciu, Spring 4 cor. 50 b., Iulius Nemeş, Dr. V. Capesius med. cerc., Mercurea, Ioan Munthiu, Ioan Popa, Cărpiniş, Elis. Greavu, Roşia, I. Cosma notar, Ludoş, G. Muntean, Finger notar, Mercurea, I. Orĕştean paroch, Sêrbu, Apold, Emilia Albini, Fam. Bitea, Cut, d-na Martin, Sângătin, I. Popescu, Sibiel, Ioan Radu, Turnişor câte 4 cor.- Petru Florean, Spring, Elena Vlad înv. Poiana, Predoviciŭ, Vingard, Ilie Stănese, Maria Şufana, Adolf Fleischer, d-na Carthal, Ilie Floaş, Mercurea, P. Androne, Sebeşul săs., Ign. Filip, Reciu, N. Popa vicenot. Săsăuş câte 3 cor,, Ioan Simulescu înv. Ioan Radu, Cărpiniş, Silvia Nicola, înv. Dobârca, Daian, D. Orĕştean, înv. Apold, M. Spilhaupter, G. Câmpean, I. Fleaca, N. Albu, Martzi, Andreiŭ Floaş, Stănese jun. Schöpp pretor, Aron Şerb, paroch, Poiana; Simeon Solomon, Vándory, Miuth M. Mercurea, G. Copoş înv. Reciŭ, D. Iridon, Apold.-sup, Ioan Trónca, Ludoş, Dragomir, Gârbova, G. Bitea şi Camil Velţan, Cut, Pataky, Hoffmann, Săcel câte 2 cor., I. Tătar, D. Ioan jun. Apold.-sup, Renner, Androne, D. Opincariu, Sebeş-săs. câte 1 cor. 50 b., Ioan Dêrzu, Cărpiniş, Mâţiu jurist, Ludoş, Paraschiv, Sebeş, I. Tănase, Agârbiciu, G. Albu, înv. Pian, G. Creiţar, Vingard, Huber înv. Ernst Kabdebo jurist, Gállfy, Gündisch jun. Iul. Kabdebo, H. Hutter, Mercurea, câte 1 cor., la olaltă 223 cor. 50 banĭ.

Scădêndu-se spesele în sumă de cor. 164 banĭ 40, rĕmâne un profit curat de 59 cor. 10 banĭ, care sumă s'a predat destinaţiunei sale.

Tuturor acelora, carĭ au binevoit a participa şi contribui, precum şi d-lor teologĭ, carĭ ne-au dat binevoitorul concurs, le aducem şi pe acéstă cale cele mai călduróse mulţumite.

Pentru cassar:
Emilian Reit.

Dămuc, 5 Martie 1902.

In 2 Martie a. c. s'a ţinut în şcóla nóstră din Dămuc o petrecere poporală, la care au participat — afară dă popor care s'a adunat in un numĕr considerabil — şi o parte a inteligenţii din parochiile Bicaz, Valea Jidanului.

Cu ocasiunea acéstă elevi dela şcóla sus numită au esecutat următorul program:

1) După cuvêntul de deschidere rostit de O. D. Dumitru Dregan preot şi dir. şcol. s'a cântat „Marşul şcolarilor“, de elevĭ, 2) „Rugămintea din urmă“, poesie de G. Coşbuc predată de I. Creţiu elev cl. VI. 3) „Sum vênător“ cântat de elevĭ. Punctul al patrulea a fost disertaţiunea — fórte potrivită pentru poporenii acestor parochii — ţinută de d-l Augustin Rîşniţă înv. în Valea-Jidanului. 5) „Frunduliţă frundulița....“, cântată de elevĭ. 6) „Caii ţiganului“ anecdotă de Th. Speranţă, predată de G. P. Trifan elev cl. VI. 7) „Nunta lui Pîrjol“, teatru de copii de I. Vulcan, predată de elevĭ. Dupa cuvêntul de închidere s'a continuat — între voie bună — jocul poporal ce s'a fost început imediat după eşirea credincioşilor dela S. Liturghie.

Cu acésta ocasiune au binevoit a suprasolvi: D. Dregan preot 2 cor., A. Precup dir. de bancă 2 cor., Ioan Muntean sergent de gendarmĭ 3 cor., Teodor Crusit s. primar 1 cor., N. Gyarmati 1 cor. 50 b., I. Baci 50 b., D. Colceri 1 cor. Au mai solvit — fara de a participa: — A. Raţiu preot, Miklos Lukács, primar, Nagy Gyula, comerciant, câte 2 cor., d-şóra Paulina Precup, N. Hangan, H. Kahana, Dr. F. Feldmann, med. com. I. Csato s. not., E. Zeitler, S. Dants, S. Márton dir. de bancă, A. Balazs, I. Wivirszki, I. Kabdebo, F. Sajgo, I. Grünberg comerciant A. Marton şi Gh. Görög câte 1 cor. M. Lánczel, comerciant 1 cor. 50 b. D. Berko, S. Stasasiu, H. Strul, câte 50 banĭ. A. Iameczki, N. Szöcsi sergent 60 b. I. Bardocz 80 b. A. Sucher, G. Sáska, L. Lukács câte 40 b., G. Cotfas 30 banĭ.

Venitul total a fost de 59 cor. 60 banĭ, substrăgând spesele de 21 cor. 20 b. ne-a rĕmas un venit curat de 38 cor. 31 b.

Din acéstă sumă se va procura pentru sala de invĕţămênt un crucifix şi se vor provedea şcolarĭ miserĭ cu cărţĭ şcolastice.

Primĕscă marinimoşĭ donatorĭ şi pe acéstă cale, sincerile mulţumite şi recunoscinţa senatului scolastic.

Asemenea li-se esprimă cea mai mare mulţămită acelor St. domnĭ, carĭ neconsidărind depărtarea şi comunicaţiunea rea, au binevoit a-ne onora cu presenţa.

In numele senatului şcolastic:
Simion Ţepeş Focşan,
înv. ca not. sen. şcol.

Napii în hrana vitelor.

In cultura agricolă se cunosc douĕ soiurĭ de napĭ:

Napul porcesc séu topinamburul din familia compuselor.

Napul propriu dis din familia cruciferelor. Acesta era cunoscut de Romanĭ sub numele de *Napus*; Englesii îi dic *turneps*, ér Francesii *navet rabioule*.

Amêndouĕ speciile sunt escelente în hrana vitelor.

*

I. — *Napul porcesc* (topinamburul) séu perele de pămênt, în limba botanică Helianthus tuberossus.

In unele ţĕrĭ se cultivă pe scară întinsă. In România puţin e cunoscut, cu tóte acestea din causa serviciului pe care-l dă cultivatorilor, merită un loc mai larg în sistemul nostru de cultură.

Lujerul obicĭnuit al napului porcesc ajunge până la 3 metri înălţime întocmai ca flórea sórelui. Părţile bulbóse (tuberculele) au forma perelor şi sunt în afară roşietice, pe când înăuntru sunt albe; sunt şi galbene.

1000 kilograme de nap porcesc (topinambur) în stare crudă, cuprind:

Azot	3 kgr.	2
Acid fosforic. .	1 „	4
Potasă	4 „	7
Calce	0 „	3

Mai tóte animalele domestice consumă crud napul porcesc. In acéstă stare, oile şi caii îl mănâncă cu cea mai mare lăcomie. Pentru oi este un aliment, care le îngraşă mult. Cailor le produce o excitaţiune întocmai ca ovĕsul. Agricultorii practicĭ constată, că caii hrăniţĭ cu topinambur, dobêndesc o vigóre particulară.

Dat în stare crudă vitelor cornute marĭ, la început le produce o indispoziţie uşóră. Dér acest fapt e trecĕtor şi nu întârdie a dispare.

Copt séu fiert, napul porcesc nu mai aduce neplăcere şi formézĕ o hrană escelentă.

Fierberea lui se face în apă până ce dă în clocote. Porcii mănâncă topinamburul cu plăcere şi se îngraşă.

Din punctul de vedere al culturei, napul porcesc se recomandă prin puterea ce are de a sorbi din aer prin foile sale o cantitate însemnată de azot. Prin urmare topinamburul sĕrăcesce puţin pămêntul. Acéstă consideraţiune îndémnă pe cultivatorĭ sĕ întindă cât mai mult cultura sa.

Afară de acésta, topinamburul cresce în tóte pămênturile, chiar în cele mai mediocre. Părţile cele mai slabe din moşie se pot folosi sĕmĕnându-le cu napĭ porcescĭ. E *planta pămênturilor sĕrace*. Mai are şi calitatea preţiósă *că póte ierna în pămênt*

fără a suferi cea mai mică stricăciune. Asemenea se înmulțesce cu mare înlesnire și nu suferă de secetă. Cele mai micĭ tubercule séu feliile cele mai subțirĭ produc un fir.

Acésta vitalitate particulară a napului porcesc a dat nascere la criticĭ vii. *S'a dis, că este greu sĕ stîrpescĭ acéstă plantă de pe locurĭ.* Greutatea însĕ nu e așa mare. Când voim sĕ nu mai fie topinambur pe un loc sĕmĕnăm o plantă de nutreț pe acel loc, spre esemplu trifoiul, care se cosesce înaintea înflorirei și printr'acésta, cum și prin pășunea vitelor, distrugem topinamburul.

*

Origina. — Napul porcesc este originar din Brasilia, întâiŭ s'a întrodus ca legumă în grădinĭ; dér avênd gustul neplăcut a fost scos din hrana omului, *consacrându-l numai la nutrirea, vitelor și la fabricarea spirtului.*

Nicĭ o bólă nu bântue topinamburul (criptopam s'au insectă), *ceea-ce e lucru mare în epoca nóstră*

Varietățĭ. — Până în acestĭ din urmă anĭ, s'au cultivat două varietățĭ de napĭ porcescĭ: *roșu și cel galben.* Cel roșu se preferă.

Plantațiunea. — Plantațiunea tuberculelor (perelor) se face din vreme. Putem începe dela 15 Februarie și Februarie și urmăm în Martie și Aprilie.

Pe un hectar de loc se pun 12 hectolitre de tubercule. Agricultorii practicĭ recomandă sĕ punem pe cât se póte tubercule întregĭ. Ele se pun cu mâna în brazdă, la 3 brazde, și se îngrópă cu brazda a 4-a. Intre rêndurĭ observăm o distanță maximă de $0^{m}{\cdot}80$ și între fire de $0^{m}{\cdot}60$. După răsărire plantele se prășesc cu prășitórea cu calul. O cultură de topinambur se póte lăsa 4—5 anĭ.

Recolta. — La începutul lui Noemvrie, planta ajunge la maturitate. Tuberculele sale însĕ cresc în pămênt până la finele lui Decemvrie. Putem începe recolta din Noemvrie și, décă iérna e bună, cum avem iérna curentă, urmăm cu recolta până în Aprilie. Scótem tuberculele din pămênt când avem nevoe.

Tuberculele scóse și nespălate se pun sub un șopron; aci se pot păstra 2 lunĭ fără a-se sbîrci séu strica.

Când vine gerul, scótem și ne facem provisiune mare. De pe un hectar putem avea 450 hectolitre. Hectolitrul cu tubercule cântăresce 81—10 kilograme.

(Va urma). („Jur. Soc. Centr. Agricole.“

Imbunătățirea rassei vitelor.

— Fine. —

Cred că mijlocul cel mai bun și pe care vĕ recomandăm sĕ-l întrebuințațĭ la fie-care prilej, este selecțiunea, este înlăturarea dela reproducție a tuturor elementelor ce se depărtéză de tipurile ce voim a lua de model, dér pentru-ca sĕ ajungem la aceste tipurĭ, trebue sĕ cunoscem bine defectele rasei ce căutăm a îmbunătăți. Când se întrebuințéză încrucișarea, se aleg animalele cele mai bine conformate preferindu-se în tot-déuna a-se aduce din rasă streină masculĭ, ce îndeplinesc caracterele către carĭ tindem, căcĭ întreprinderea devine mai puțin costisitóre și resultatele se vor căpĕta într'un timp mai scurt.

Sĕ se observe în tot-déuna, că deficitele corporale ce voim a îndrepta sĕ se îndrepteze pe rênd, și sĕ nu se întrebuințeze pentru acest scop animale cu defecte tot atât de marĭ, însĕ în sens contrar. Astfel pentru a îndrepta la viitórea progenitură, capul mic al mamei nu se va lua un tată cu capul mare, ci sĕ va alege unul bine format. Sĕ nu se uite încă, că frumsețea unui animal de muncă, nu urméză din perfecta proporționare a organelor ce-i forméză corpul, căcĭ un animal nu póte fi privit ca frumos decât când organele sale vor fi ast-fel conformate încât sĕ îndeplinéscă pe cât mai mult trebuințele nóstre. E trebuincios decĭ sĕ se aibă în vedere în îmbunătățirile ce se vor face, că frumsețea estetică nu se póte confunda în tot-déuna cu frumsețea zootechnică.

In crescerea animalelor, adesea se face greșala, de a-se ține diferitele vite cât mai mult timp în grajdurĭ, ceea-ce le face sĕ fie mai plăpânde și din care causă uneorĭ micĭ schimbărĭ de temperatură pot sĕ le influențeze în rĕu. Din acéstă pricină de multe-orĭ bolĭ periculóse se încuibă între ele, ca tuberculosa și altele, care pot sĕ ne strice resultatul unei muncĭ cu greu îndeplinită. Sunt însĕ după cum sciți, unele animale carĭ cer o îngrijire deosebită, căcĭ fiind adusă din o climă mai temperată trebuesc ținute mai mult timp în grajd. In general asemenea rase, trebuesc, evitate pentru încercările în mare, pentru-că nu dela orĭ-ce rasă putem aștepta resultate sigure.

Ca urmare a celor arătate mai sus, vi-se recomandă că chiar iérna, când timpul este mai cald, sĕ scoatețĭ animalele cât mai des afară în o curte curată, anume făcută, pentru-ca grajdurile sĕ se aeriséscă și pentru-ca aceste ființe sĕ se apropie mai mult de felul lor firesc de viețuire.

Dér, d-le agent, trebue sĕ vĕ aducețĭ aminte în tot-déuna, că la basa societății nóstre este o clasă de ómenĭ, pe care noi trebue sĕ o ridicăm, trebue sĕ o facem fericită, pentru-că fericirea tuturora, în mare parte depinde de fericirea ei. Nu vețĭ uita nicĭ-odată pe țĕran și gândurile d-vóstră sĕ rĕmână în tot-déuna îndreptate spre dênsul, astfel că binefacerile resultate fie din munca ce depunem, fie din capitalul ce întrebuințăm, sĕ se reverse și asupra lui.

Aceste povețe ce vĕ dau, sĕ le avețĭ în tot-déuna în minte, în deosebĭ acum când este vorba de animalele de muncă, mijlocul de traiŭ cel mai de căpetenie pe care îl are el la îndemână în lupta dilnică pentru traiŭ. Sĕ căutațĭ decĭ ca prin pildele ce le vețĭ da prin purtarea d-vóstră, prin tóte mijlócele de care dispunețĭ, sĕ-l învĕțațĭ cum trebue sĕ se pórte cu vitele, cum sĕ le îngrijéscă spre a-le îmbunătăți starea, pentru-ca și săteanul sĕ ajungă a căpĕta róde mulțumitóre în urma muncei sale grele.

Décă rasa de animale ce avem, după cum sciți se póte îmbunătăți, causa inferiorității sale se datoresce relei îngrijirĭ ce i-se dă. Avețĭ decĭ de luptat cu nepriceperea țĕranului; vețĭ căuta dér, la întrunirile societăților culturale, în școlele de adulțĭ în tóte părțile prin cuvintele d-vóstră sĕ împărtășițĭ acéstă nesciință, ce apasă atât de greu asupra tuturor intereselor marĭ ale țĕrei și arătând resultatele căpĕtate pentru vitele nóstre proprii.

Am căutat până aci a vĕ atrage luarea aminte asupra greutăților ce avem de întêmpinat pentru îndreptarea rasselor nóstre. Acum vom cerceta pe rênd fie-care din aceste animale, ca sĕ precisăm pentru fie-care în parte, ce avețĭ de făcut spre a conduce îmbunătățirea ce veți întreprinde la bun sfêrșit.

Voiu începe cu calul, animalul de care mai cu sémă în trecut, depindea gloria armatelor, care în present tinde a deveni un factor important de muncă, din causa inteligenței, iuțelei și puterei de care dispune. Caii din țéra nóstră au fost odată destul de vestițĭ și fórte căutațĭ de unele state pentru cavaleriile lor.

Rasa nóstră de cai are decĭ un trecut frumos, ea atrage încă și astădĭ une-orĭ atenția strĕinilor prin agerimea, prin frumsețea corpului și prin cumpĕtarea sa.

Diligențele și postalionele din trecut, când trenurile nu brăzdau munții și câmpiile nóstre, erau purtate de nisce cai ale căror calitățĭ inspirau admirație visitatorilor țĕrei.

Astădĭ, crescerea acestor animale, din diferite cause economice, nu mai este încurajată, și de aceea hergheliile numeróse de altă-dată, s'au perdut încetul cu încetul. Cu tóte acestea, vi-se recomandă sĕ dațĭ importanță acestui animal, căcĭ scopul nostru nu este de a face față unui întins comerciŭ, ci mai mult de a forma bunĭ reproductorĭ pentru îmbunĕtățirea rasei, rĕmânênd la inițiativa fie-căruia din d-vóstrĕ sĕ formeze echilibrul ce trebue sĕ fie în orĭ și ce întreprindere bine condusă între cerere și ofertă.

O rasă ce mĭ-a plăcut fórte mult, este rasa dela Mezőhegyes din Ungaria, a cărei rusticitate și frumsețe, am admirat'o când am visitat cu mai mulțĭ din d-vóstră, acéstă herghelie, aședată într'o climă ce nu se deosebesce cu mult de clima de câmpiă a țĕrei nóstre. Aceștĭ cai, ce forméză bogăția țĕranilor din împrejurime, fiind vêndutĭ ca cai ee lux, dér slujindu-le lor chiar și la plugurĭ, vor puté fi întrebuințațĭ pentru reproducție. Este cred, interesant a adăuga, ca herghelia de care ne ocupăm a fost formată din încrucișarea rasei locale cu cea englesă, arabă, și alte rase, aducându-se și un numĕr însemnat de epe moldovenescĭ.

Cu ocasia ducerei nóstre la Mezőhegyeș, în anul trecut am cumpĕrat reproductorĭ pentru domeniile Segarcea, Cocioc, Gherghița și Rușețu, treptat însĕ voim a trimite asemenea reproductorĭ pe tóte celelalte domenii.

Pentru purtarea mașinelor agricole și a greutăților, s'a format în streinătate nisce cai cu musculatura și cu scheletul fórte desvoltate, cum sunt rasele Pintzgau, Normandă, Belgiană etc. Rasa de Pintzgau introdusă la noi la ferma model Laza ne-a dat resultate bune din tóte punctele de vedere. Aceste rase trebuesc întroduse ca pure pentru scopurile arătate, fără a-se avé tendința de a fi rĕspândite prin încrucișare.

Caii de altfel, fac parte, dintre animalele ce-șĭ schimbă cu mai multă ușurință localitatea, ér când sunt îngrijațĭ nu-șĭ pierd nicĭ calitățile de nascere ale rasei lor tindând încă sĕ îmbunătățéscă pe acea cu care trăesce.

Specia bovină jócă un rol netăgăduit de important în traiul dilnic al populațiunei țĕrei nóstre. Boii ne dau puterea lor, aprópe singura de care dispune agricultura, pentru a face ca pămêntul sĕ producă ródele sale, ér vacile dau nutremêntul cel mai bun de mâncare, laptele. Afară de acestea specia bovină ne dă carnea sa, care este cea mai hrănitóre și mai sănĕtósă printre cărnurile celorlalte animale. Crescerea speciei bovine este prețiósă decĭ din tóte punctele de vedere pentru noi; ne vom ocupa aci de ea, luând în parte aceste animale, după serviciile ce ele ne dau.

S'a făptuit de multe orĭ greșala de a-se întruni în aceeașĭ cultură crescerea animalelor pentru lapte si carne și a animalelor pentru muncă. D-vóstră însĕ vețĭ alege alțĭ reproductorĭ pentru a căpĕta vite de lapte și de carne și alții pentru a produce animale de muncă. Din esperiențele făcute pe domeniile corónei Gherghița, Dobrovĕț și Segarcea ne-am convins că rasa moldovenéscă selecționată, ca rasă pentru muncă, îndeplinesce tóte calitățile cerute de acest scop, fără ca sĕ fie trebuință de a-se face vre-o încrucișare. Aceste animale prin cumpĕtarea, prin vioiciunea, prin puterea și frumsețea corpului lor șĭ-au atras laudele tuturor acelora carĭ s'au ocupat de ele, studiind rasele bovine.

Pentru înființarea lăptăriilor, după esperiențele făcute pe domeniul Dobrovĕț, s'a ajuns la convingerea, că rasa moldovenéscă de vacĭ este de asemenea potrivită și nu se va face pentru îmbunĕtățirea ei decât o seriósă selecțiune, precum și o încrucișare cu unele rase strĕine.

Credem, că rasa Algau, care pe domeniul corónei Cocioc ne dă resultate satisfăcĕtóre, va fi aptă pentru acest scop. Vĕ recomand dér sĕ vĕ procurațĭ taurĭ din acéstă rasă, ér din Moldova vețĭ aduce vacile trebuincióse pentru încrucișărĭ. Nu vețĭ uita încă, că crescerea animalelor de carne este legată de lăptărie, căcĭ aceleașĭ însușirĭ trebue sĕ aibă atât vitele ce sunt destinate a-se îngrășa, cât și vacile ce sunt ținute pentru lapte.

In crescerea speciei bovine, mai mult chiar ca în crescerile celorlalte specii de animale, trebue sĕ se aibă în vedere la fie-care pas, că un organ se forméză cu atât mai bine, cu cât el este mai des întrebuințat și că acéstă mărire se face în paguba celorlalte organe. Astfel trebue sĕ créscă organele lactifere la vacile pentru lăptării, tot din acéstă causă scheletul devine delicat, atât la aceste animale, cât și la cele destinate a da carne, pe când vitele de muncă, capĕtă un schelet fórte desvoltat, din causă că osele fiind pârghiile pe care se esercită forțele musculare, ele se împuternicesc cu atât mai tare, cu cât sunt mai bine întrebuințate.

Punerea vacilor la muncĭ grele este o greșală mare, mai cu sémă când așteptăm a căpĕta dela ele un lapte abundent, căcĭ o vacă, ca sĕ îndeplinéscă acest scop, nu trebue sĕ fie silită a-șĭ întrebuința prea mult mușchii corpului sĕu. Țĕranii nu observă aceste regulĭ și din acéstă causă vacile lor dau lapte atât de puțin, în-cât nu satisfac nicĭ trebuințele casei.

Vorbind despre bou, nu voiŭ trece mai departe până-ce nu voiŭ aminti și despre bivol, un animal capabil de a-ne da bune servicii din causa puterei ce-i dă musculatura sa desvoltată. Bivolul este mai puternic ca boul, fiind însĕ prea domol, se întrebuințéză puțin la lucrărĭ agricole. Pe lângă ferme este trebuincios, căcĭ înlocuesce boii la greutățĭ prea marĭ. Bivolița dă un lapte mai încărcat cu materii grase ca laptele de vacă și este preferat de unele persóne înaintea acestuia din urmă.

Imbunătățirea raselor de vite din țéra nóstră se impune, ér situația păgubitóre de acum trebue sĕ se schimbe. Agricultura nu va puté progresa și nu va îndeplini trebuințele țĕrei, pe cât timp crescerea vitelor va rĕmâné în urmă, căcĭ pămêntul se va sĕrăci din ce în ce mai mult cultivându-se în mod nerațional, fără arăturĭ adêncĭ și fără compensărĭ pentru recoltele luate.

Crescerea diferitelor animale ne dă mijlocul de a transforma produsele pămêntului în carne, lapte, brânză, etc., ér pe de altă parte prin întroducerea gunoiului și a plantelor de nutreț în asolamentele nóstre, vom face o cultură mai variată, care tinde a reda pămêntului ceea-ce i-se ia prin recolte.

Doresc, d-le agent, ca afacerile ce conducețĭ, sĕ fie astfel îndeplinite, încât sĕ pótă sĕ fie înfățișate ca model și sĕ fie folositóre pentru toțĭ carĭ doresc a-ne imita. Ochiul d-vóstrĕ sĕ fiĕ în tot-déuna deschis asupra crescerei vitelor și sĕ arătațĭ pentru ele până și celui din urmă dintre subalternĭ. acea iubire atât de trebuincióså pentru buna crescere a animalelor. In grajdurĭ și în tóte părțile pe unde ele trăesc închise, sĕ domnéscă o curățenie desăvêrșită și când credețĭ că e necesar, sĕ luațĭ chiar dispoziții de a face în aceste locurĭ desinfectărĭ cu substanțe antiseptice.

Vĕ vețĭ impune o disciplină cu atât mai mare, în aplicarea principiilor ce sunt fixate de sciință pentru conducerea unei bune gospodării, pe cât scițĭ bine că scopul nostru este de a însănătoși modurile de cultură ce se practică în țéră. Pentru a îndemna cu mai multă putere pe sătenĭ sĕ ne urmeze sfaturile nóstre, începênd din anul acesta se vor țíné concursurĭ cu premii bănescĭ, pentru care am întocmit regulamentul de față, de care sunteți invitațĭ a vĕ conduce în asemenea ocasiunĭ.

Sfârșesc prin a vĕ dice, d-le agent, că este o igienă a iubirei de sine (amorului propriu) cum este și o igienă a corpului și se póte resuma în o singură regulă; Sĕ facĭ bine ceea-ce facĭ, adecă cu grije, cu esactitate, devotându-te cu totul muncei presinte. Atuncĭ ai toțĭ sorții de a scăpa de neisbândă și chiar décă nu scapĭ de ea, te dóre mai puțin căcĭ ai consciința împăcată.

Administrator:
Ioan Kalinderu.

HAZ.

Linişte!

— N'ai datina sĕ te culcĭ după amédĭ?

— Ba da, ea sĕ culcă la trei óre!

— Wie heist ea? Cine ea?

— No, Sali leben, nevasta mio?

— Io, te întreb pe tine.

— Sciu, dér io tocmai atuncĭ am linişte, când dórme ea.

*

Cere rectificare!

— Domnule redacter, în fóie d-tale eşit un veste, după care eu a-şĭ fi căpĕtat la burse mai mulţĭ pumnĭ. Eu cere rectificare.

— D-ta n'ai căpĕtat pumnĭ?

— Nu, asta nu dic, dér io nu mai mulţĭ, si numai *un* pumn am căpĕtat.

*

Cocostârcĭ, carĭ aleg locul!

Sloim: — Ei, frate arêndaş, décă tu eştĭ cu minte aşa bun, spune la mine, de ce nu-şĭ mai fac cocostêrciĭ cuibuirĭ în curtea domnéscă, pe care tu ţii cu arêndă?

Moritz: — Lucru tare simplă! De sigur sĕ genéză, de atât hipotecĭ câte sunt pe curte!

*

Rĕspuns neaşteptat.

— Cât te-a costat acest lanţ frumos de aur, Kobi?

— Un an si jumĕtate!

*

Precaut.

In sinagoga se nimeresc la olaltă cei doi Berger. Pe unul îl batjocoriau „Berger cel murdar“, pe celalalt „Berger cel roşu“.

Berger cel murdar (se ruga): — Adonai! ajută lui „Berger cel murdar!“

Berger cel roşu (îl îmboldesce): — De ce spui şi „cel murdar“.

Berger cel murdar: — Nŭ! Ca Dumnedeu sĕ nu greşéscă si sĕ se încurce cu noi.

G. O.

Macul.

— Legendă. —

Ci-că fost'a în lume o fată mai mândră decât Ileana Cosînzéna. Numele ei nu-l sciu. Fata asta a avut mulţĭ peţitorĭ, mai mulţĭ ca orĭ-care altă fată din lume, ci ea n'a voit sĕ se mărite, numai după acel fecior, care va fi aşa de frumos ca ea.

Intr'o di de Duminecă s'a dus şi ea la horă în sat. Acolo era şi Fĕt-frumos şi acela era fiul zorilor. Fĕt-frumos îi dise, că o iubesce, fata se uită la el ademenitor în ochĭ şi din acea clipită nu se despărţiră de olaltă. Séra când s'a sfêrşit hora, Fĕt-frumos o luà de mână şi plecà cu ea la el acasă. Părinţii lui şedeau într'o casă frumósă încunjurată cu tot felul de florĭ în capĕtul lumei, pe ţĕrmul unei mărĭ. Au avut o viéţă dulce, căcĭ se iubeau ca două turturele. Intr'o di Fĕt-frumos mânat de părinţii lui s'a dus în celălalt capĕt al lumei la mătuşa lui, sĕ o vadă de mai trăesce orĭ nu, că nu sciau nimic despre ea. Fata a vrut sĕ mérgă şi ea cu el, dér părinţii n'au lăsat'o dicêndu-i, că de un drum aşa de greu piciórele ei nu-s vrednice.

El s'a dus, ea a rĕmas plangênd după el.

Au trecut 7 anĭ de când s'a dus Fĕt-frumos, fără ca sĕ se mai reîntórcă acasă. Fata plângea ţdiua-nóptea după el şi slăbise, încât era mai mult mórtă, decât vie. La şépte ani într'un mied de nópte a plecat după el. La anul a ajuns la mijlocul lumei. Aicĭ s'a întêlnit cu un om, care sfărîma cu brâncile stâncile cele mai gróznice.

— Ce cauţĭ pe aicĭ, fiica mea? o întrebà el.

— Imĭ caut bărbatul, dise ea.

— Bărbatul tĕu e prisonier la împĕratul ursitórelor, dise el, şi de vrei sĕ-l scapĭ, de mĕ vei asculta pe mine îţi vei ajunge ţînta.

— Te-oiŭ asculta şi ţĭ-oiŭ fi recunoscĕtóre.

— Ascultă déră, pétra acésta acopere buricul pămêntului, Fĕt-frumos pe aicĭ s'a dus, căcĭ împĕrăţia ursitórelor e în fundul pămêntului. Eu adĭ voiŭ sfărma pétra asta şi cu o funie, de care voiŭ lega o vadră, te voiŭ slobodi acolo, şi aci voiŭ sta până ce veţĭ veni 'napoi, când tu apoi vei mişca funia, ceea-ce mĭ-a fi semn, ca sĕ vĕ scot. Ca sĕ nu păţescĭ ceva rĕu pe acolo, te îmbie la împĕratul de slujnică şi cât vei fi la el nu mânca nimic, suge numai rădĕcina acésta ce ţĭ-o dau, că după asta ţĭ-a peri fómea, şi când el te-a întreba, că de ce nu mâncĭ, că de supărată ce eştĭ după Fĕt-frumos nu poţĭ nicĭ bea, nicĭ mânca. El de frică, ca sĕ nu morĭ, ţĭ-a da bărbatul şi vĕ va îmbia sĕ şedeţĭ în curtea lui, că de ómeniĭ cei frumoşĭ lui fórte îi place, voi însĕ într'o nópte fugiţĭ, că eu vĕ voiu aştepta aci.

In revĕrsat de zorĭ soţia lui Fĕt-frumos era în ţéra ursitórelor. Când se băgà la împĕratul, de frumósă ce era tótă curtea a strălucit. Impĕratul era om bĕtrân, de-odată cu lumea. Cum o vĕdù, o primi în casa lui şi-i dete în grije, ca în tótă diua sĕ ştérgă scumpiile, ce le avea aşedate într'un scrin de aur.

Soţia lui Fĕt-frumos era ascultătóre şi de aceea împĕratul o iubea fórte. Ea însĕ nu mânca nimic din mâncările împĕratului, deşi mâncărĭ ca acele de bune ea n'a gustat în viéţa ei.

Impĕratul îi dise odată sĕ probeze a mânca, că de unde nu, va muri de fóme. Ea 'i rĕspunse, că de când şĭ-a perdut soţul, pe Fĕt-frumos, i-a perit şi fómea şi setea şi numai de supărare are parte în lume.

Impĕratului i-se făcù milă de ea şi-i aduse pe Fĕt-frumos. Când se vĕdură, de bucurie şi plângau şi rîdeau. Impĕratul le dete o casă în grădina castelului sĕu, ca acolo sĕ trăiéscă ei neconturbaţĭ de nime. Rădĕcina ce ea a căpĕtat'o dela Sfarmă pétră a pus'o într'un hêrb cu pămênt şi de acolo au rĕsărit mai multe florĭ roşi, în capĕtul cărora, când picau florile, rĕmâneau nisce bocioclinĭ pline cu seminţe micĭ negre. Ea sciind bine, că de câte-orĭ sugea rădĕcina acelor florĭ şi fărina ce a eşit din ele a băgat'o în vinul, care l'a bĕut împĕratul cu curtenii lui. Nóptea, de greu ce durmiau toţĭ, se audia horcăitul lor până în uliţă.

— E vremea sĕ plecăm, dise ea soţului sĕu, căcĭ pe când ei se vor tredi, noi vom fi afară de aicĭ în ţéra nóstră.

Fĕt-frumos o ascultă şi plecară.

Sfarmă-pétră îi trase cu vadra şi când se vĕdură pe pămênt, pe Sfarmă-petră îl luară cu ei şi-l cinstiră cât a trăit.

La anul din sĕminţele pe carĭ soţia lui Fĕt-frumos le-a presărat pe pamênt în urma ei, de aducere aminte pe unde a umblat, au rĕsărit nisce plante, carĭ până în diua de adĭ înfloresc nisce florĭ mândre roşii ca sângele, din sĕminţele cărora sĕ prepară leac de dormire, ér numele acestei florĭ e: macul adormitor.

Antoniu Popp.

MULTE ŞI DE TÓTE.

Istoria adevĕrată a lui Mahmud-paşa.

Diarul „Figaro“ publică următórele despre Mahmud-paşa:

M. paşa, fiul unui înalt demnitar german, a moştenit dela tatăl sĕu o avere considerabilă El luà în căsĕtorie pe sora sultanului şi trăia în mare lux în Constantinopol. Risipindu-şĭ averea, făcù datorii. A trebuit sĕ intervină Sultanul pentru a mulţumi pe creditorĭ. După-ce se vĕdù reabilitat, începù érăşĭ traiul vechiu. Erăşĭ făcù datorii, amanetă bijuteriile nevestei, carĭ aparţineau corónei. Neavênd curagiul a solicita din nou intervenţia Sultanului, cerù prin nevasta sa concesiunea călei ferate de Bagdad cu octroiul unor anumite privilegii pentru desecarea unor mlaştinĭ din Asia-mică. Acésta cerere şi altele de felul acesta îi fură refusate. Atuncĭ veni la Paris cu cei doi copii ai sĕi, Sabahedin şi Loutfonlah pentru a duce o campanie contra Sultanului. Clima din Paris însĕ nu-i fù priinciósă, de aceea se duse la Cairo, de unde continuà campania de estorcare şi şantaj. Chedivul îi ajutora la început, pe urmă îi espulsà. Ei veniră în Italia, apoi la Corfu, în fine Mahmud se stabili la Roma, ér copiiĭ şi i-a trimis la Paris.

Cei doi fiĭ au grupat în jurul lor diferite elemente nemulţumite, cu carĭ fac propagandă pentru reforma în Turcia.

Din Constantinopol se scrie, că curtea marţială a ţinut şedinţă în Yldiz-Kiosk şi a judecat procesul lui Mahmud-paşa. El a fost condamnat la degradare şi 5 anĭ arest de fortăréţă pentrucă a pregătit in Constantinopol şi în alte părţĭ ale imperiului o mişcare revoluţionară contra Sultanului şi a statului. Sentinţa va fi publicată oficial şi Porta crede, că atuncĭ presa europénă va fi edificată asupra tentativelor culpabile ale lui Mahmud-paşa.

*

Cei mai bĕtrânĭ ómenĭ.

Cel mai bĕtrân în lume e Rusul Isaia Rodofszky (136 anĭ). Vede bine, dér nu mai aude. Fuméză mult, dér nu bea. N'a fost bolnav tótă viéţa. Tatăl séu a trăit 120 anĭ. Femeia cea mai bĕtrână trăesce în America şi o chiamă Hollifeld Nancy. E de 117 anĭ. Un ţigan cu numele Dnaper e de 104 anĭ. Numai de 4 anĭ s'a lăsat de vagabondaj. Din tinereţe se îmbată în fie-care di. Altfel e sănĕtos, vede bine, umblă bine şi cântă bine. Are un fecior de 83 anĭ, care este unul dintre cei mai sprintenĭ dansatorĭ.

*

Statistica rĕsbóelor.

Societatea păcei din Massachusetts a alcătuit de curênd o statistică de tóte rĕsbóiele, ce au însângerat lumea civilisată de la Constantin-cel-mare încóce, precum si de causele ce le-au provocat. După acéstă statistică, numĕrul de ordine al rĕsboiului din Transvaal este exact al două-sute-opt-decĭ-şi-optulea: étă de altminterĭ statistica aşa cum societatea în cestiune a dresat-o şi în care nu sunt trecute insurecţiile şi rĕsbóele contra populaţiilor sĕlbatice.

Rĕsbóe, tindênd la o crescere de teritoriu patru-decĭ şi patru, rĕsbóe avênd de scop ridicarea de tribute două-decĭ şi două, rĕsbóe de represalii două-decĭ şi patru, rĕsbóe motivate de cestiunĭ de onóre séu de onóre séu de prerogative trei, rĕsbóe provocate de contestaţiĭ teritoriale şése, rĕsbóe motivate de pretenţiunĭ dinastice patru-decĭ şi unu, rĕsbóe de intervenţiune cum a fost spano-american trei-decĭ şi unul, rĕsbóe causate de rivalitătĭ de influenţă politică dóuĕ-decĭ şi trei, rĕsbóe comerciale cincĭ, rĕsbóe civile cincĭ-decĭ, în sfîrşit rĕsbóe de religie în carĭ se cuprind şi cruciadele contra Turcilor şi ereticilor dóuĕ-decĭ şi opt.

*

D'ale reginei Wilhelmina.

Olanda este póte ţéra cea mai democratică din lume. Capul statului stă într'un mod real mai presus de partide şi alegerea miniştrilor este lăsată în grija şefilor de majorităţĭ. Astfel, că condiţia socială nu jócă nicĭ un rol pentru ajungerea cuiva la putere şi se vĕd fórte des miniştriĭ eşiţĭ din din cele mai adêncĭ păturĭ ale poporului. Un astfel de ministru este Abraham Kuyper, fost preot şi gazetar, care prin faptul venirei sale la putere, este accesibil Curţiĭ regale împreună cu familia sa. Ministrul este vĕduv şi are două fiice marĭ. Deunădĭ fiind un bal la palat, s'au lansat învitaţiunĭ pentru tóte notabilităţile. Ministrul Kuyper şi cu fetele sale trebuiau sĕ apară şi ele la bal. Dér de-óre-ce eticheta prescrie, ca dómnele sĕ fie decoltate la bal, domnişórele Kuyper, crescute în principiĭ puritane, cerură dómnei de onóre, ca sĕ apară în toaleta obicĭnuită. Acésta rĕspunse pe un ton obraznic, refusând cererea. Bĕtrânul ministru luà scrisórea ofensatóre şi o arătà reginei la o audienţă. Regina hotărî sĕ dea o lecţiă bună majordonei sale. Invità pe fiicele ministrului la o serată. Aci conversà cu dênsele mai mult de trei ore, lăsând pe majordonă şi personalul Curţii sĕ aştepte în anticameră. Apoi conduse la plecare pe ospetele sale până la scară în uimirea generală a personalului curţii.

POSTA REDACŢIUNEI.

Cuţa: Credem de prisos a mai surescita afacerea, din care causă nicĭ n'am dat loc replicei. De altfel afirmările din primul raport n'au putut fi rĕsturnate.

Agârbiciu: Vrênd sĕ încunjurăm polemiile personalităţile, am credut de bine sĕ nu dăm loc respunsului, ce aţĭ trimis. E o afacere, a cărei discuţiune în publicitate numai rĕu póte se producă.

Scrierĭ economice.

Manual complet de agricultură raţională, de Dr *George Maior*, profesor de agricultură la şcóla superióră dela Ferĕstrĕu şi la Seminarul Nifon Metropolitul din Bucurescĭ. Cartea cuprinde patru volume:

Vol. ***I Agrologia***, séu Agricultura generală. 34 cóle de tipar cu 217 figurĭ în text. Carte didactică aprobată de On. Minister de Agricultură al Românieĭ cu decisia Nr. 2078 din 1897. Costă *5 coróne*.

Vol. II ***Fitotechnia***, séu cultura specială a plantelor, 38 cóle de tipar cu 202 figurĭ în text. Carte premiată de Academia Română cu premiul Nasturel-Herescu în sesiunea 1889. Costă *8 coróne*.

Vol. III. ***Zootechnia***, séu Cultura generală şi specială a vitelor cornute, dimpreună cu lânăria şi lăptăria, 49 cóle de tipar cu 225 figurĭ în text. Costă *8 coróne*.

Vol. IV. ***Economia Rurală***, séu organisaţiunea şi administrarea moşiilor marĭ şi micĭ. Costă *8 coróne*.

Cartea d lui prof. Maior se deosebesce esenţial de lucrările de acest fel apărute până acuma în limba şi literatura română prin aceea, că este prima lucrare completă pe terenul agronomiei în limba nóstră, care tratéză tóte cestiunile cele mai marĭ ca şi pe cele micĭ privitóre la agricultura română din tote ţĕrile locuite de Românĭ, pe basa progreselor actuale ale sciinţei şi technicei agricole moderne. Ea ia serios concurenţa cu cele mai bune lucrărĭ apărute până acum în limbile culte: germană, francesă, etc.

Economia pentru şcólele poporale compusă de Teodor Roşiu, învĕţător la şcóla principală română din Lăpuşul-Unguresc. Ediţiunea a doua. Preţul 60 b. pl. 5 b Porto.

Despre influinţa împrejurărilor asupra acţiunilor şi deprinderilor animalelor de Lamarck, cu un studiu asupra lui Lamarck de Panaite Iosîn. Preţul 50 b. pl. 10 b. porto.

Romȃnia agricolă, studiu economic de Dr. George Maior, profesor de agricultură şi fost estimator espert la banca agricolă. Motto: „Sĕrac în ţĕră sĕracă“. Eminescu. Preţul 2 cor. plus 10 b. porto.

Scrierĭ literare pentru popor.

Din trecutul Silvaniei Legendă de Victor Russu 2 cor. plus 10 b. porto.

Dinu Milian roman. Nenuica sfânt. de Const. Mille. Preţul 2 cor. plus 10 b porto.

Feciorul Popei. Facerea Joiţei. O dragoste a veacului. Rochia Catiţei. Amedeo Madini. Din viaţa tristă. După natură. Bacalaureatul, de Const. Mille. Preţul 2 cor. plus 10 b. porto.

Proba de foc. comedie într'un act după A. Cotzebue, localisată de Irina Sonea n. Bogdan 30 b. plus 10 b. porto.

Dracul, novelă de V. R. *Buticescu*. Are tendinţa de-a combate credinţa deşértă. Preţul 20 b. (cu porto 25 b.)

Lira Bihorului, o carte cu povestirĭ istorice scrisă în versurĭ, de *Antoniu Pop*. Preţul 40 b. . . (cu porto 46 b.)

Părintele Nicolae, schiţă din viéţa preoţilor de *G. Simu*. Pr. 60 b. + 6 b. porto.)

Sfături de aur séu **calea către fericire** pentru sătenii românĭ de tótă starea şi etatea. Cel mai acomodat premiu pentru pruncii dela şcólele confes. sătescĭ române, de Aron Boca Velchereanu. Cu su prefaţă de G. Simu. Preţul 60 banĭ opl. 10 b. porto.

Cuvinte de aur seau **învĕţăturĭ înţelepte** date de un părinte fiului seu. Din operile lui I. H. Campe, tradus în limba română de Ioan Sonea preot gr. cat. în Seplac. Cu permisiunea prea Veneratului Ordinariat 1 cor. 60 b. plus 10 b. porto.

Săpătorul de banĭ, comediă în trei acte, localisată de *A. Popp*. Se recomandă mai ales pentru cei ce vréu sĕ jóce teatrul. Preţul 24 b. . . . (prin postă 28 b.)

Viéţa după mórte, séu nemurirea sufletului, dedusă din misteriul fiinţei omenescĭ şi deşertăciunea celor trecĕtóre, de *I. P.* Ediţia II. Preţul cor. 1. (Cu posta cor. 1.10).

Poesii de *V. R. Buticescu*. Preţul era la început 2 cor. 40 b., acum numai cor. 1.20 (cu posta cor. 1.40)

Suspin şi zimbire, poesii şi prosă de *A. Pop*. Preţul 80 b. (cu porto 86 b.)

„*Omul*“, noţiunĭ din anatomie şi fisiologie şi regulĭ igienice pentru conservarea sănĕtăţii şi a corpului omenesc de George *Cătană* înv. Acésta carte servesce ca manual pentru anul al IV-lea al şcólei pop., pentru şcólele de repetiţiă şi pentru poporul nostru. Preţul 50 banĭ (pl. 5 b. por.)

Instrucţiunĭ populare despre *datorinţele şi drepturile purtătorului de dare* edate de Wilhelm Niemandz. Acéstă carte e un îndreptar de o trebuinţă nespus de mare pentru toţĭ câţĭ au afacerĭ cu dările. Preţul cor. 1.20 plus 10 banĭ porto.

Cartea ilustrată pentru copii şi copile de George *Simu*. Acéstă broşură conţine istorióre şi poesii morale spre escitarea gustului de cetit la copii. Preţul 50 banĭ (+ 56 b. p.)

Bocete adecă **Cântărĭ la morţĭ**, adunate de *I. Pop-Reteganul*. Preţul 80 banĭ (+ 10 b. p.)

Nu mĕ uita! Colecţiune de versurĭ pentru ocasiunĭ funebralĭ. Aranjată prin N. F. *Negruţiu*. Ediţ. IV. Preţul 50 banĭ. (+ 5 b. p.)

Trandafirĭ şi Viorele Poesii poporale culese şi ordinate de Ioan *Pop-Reteganul*. Ediţ. III. Preţul redus 60 banĭ (+ 10 b. p.)

Versurĭ de dor, adunate din poeţii românĭ de *A*. Preţul 50 banĭ (+ 5 b. p.)

Doi prinşĭ în cursă, comediă într'un act de A. Kellner localisată de I. Em. *Bobancu*. Preţul 24 banĭ (+ 3 b. porto).

Dr. Ioaif Frapporti prelucrată de Ioan Papiu. Preţul 60 b. plus 10 b. porto.

„*Caractere morale*, esemple şi sentinţe culese din istoriile şi literaturile popórelor vechĭ şi moderne“ de *Ioan Popea*. Preţul cor. 2.50 (cu posta cor. 2.70.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adauge şi portul postal.

„*Bunătărésa naţională*.“ care de bucate a bucătăriei române, francese, germane şi ungare. Felul bucatelor sunt înşirate tote în ordine alfabetice după numele lor. Limbagiul e uşor. Costă numai cor. 1·60 (plus 40 banĭ porto.)

Scrierĭ scolare.

Recompensele şi pedepsele în şcóla poporală, studiu pedagogic de *d. Darin*, cu un adaus, 64 pag. format mare. preţul 60 banĭ, sĕ póte procura dela Tipografia A. Mureşianu, precum şi dela autor şi în librariĭ.

Cântul în şcóla poporală de *Iuliu Pop*, învĕţător în Năsĕud. Teoriă, praxă şi cântărĭ. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Preţul 60 b. (cu posta 66 b.)

Manual catechetic pentru primii anĭ şcolastici, ca îndreptar pentru catecheţĭ, învĕţătorĭ şi părinţĭ, prelucrat de *Basiliu Raţiu*, profesor la seminariul din Blaşiu. Preţul 80 b. (cu posta 90 b.)

Gramatica limbei române, pentru şcólele inferióre, prelucrată după sistemul fonetismului modern, de *Ioan Papiu*-Partea I. Etimologia. *Ediţiunea II.* Preţul 50 banĭ.

„Învĕţătură creştinéscă“ séu ***Catechismul mare*** pentru tinerimea greco-cat. *Ediţiunea III.* (1898). Cu binecuvêntarea episcopului de odinióră al Gherlei, Ioan Alexi. Noua ediţiune a apărut cu îmbunĕtăţirĭ şi e tipărită cu ortografia cu semne. Conţine 284 pag., format 8⁰, e legată solid şi costă cor. 1.60 (cu posta cor. 1.80).

„*Carte de cântece* pentru tinerimea şcolară adunate şi aranjate de Ioan *Dariu*“. A apărut numai acum şi conţine: hore, marşurĭ şcolastice şi eroice, elegii, imnurĭ, cântece religióse şi alte multe soiurĭ alese din cele mai frumóse şi de cei mai vestiţĭ poeţĭ ai noştri. Costă 50 b. (plus 10 b. p.)

Legea de pensiune pentru învĕţătorii pop. din Ungaria. Preţul 44 banĭ (+ 5 b. porto.)

Oral general pentru şcóla română cu 6 clase şi cu un singur învĕţător de Georgiu Magyar. Preţul 80 b. (+ 10 b. p.)

Îndreptar teoretic şi practic pentru învĕţământul intuitiv în folosul elevilor preparandialĭ, a învĕţătorilor şi a altor ómenĭ de şcólă de V. Gr. *Borgovan* prof. de pedagogie. Ediţiunea III. Preţul 2 cor. 40 banĭ (+ 10 b. p.)

Scriptologia. séu modul de a învĕţa cetitul scriind. Îndreptariu pentru învĕţătorĭ la tractarea Abecedarului de Basiliu *Petri* prof. preparandial pens. Preţul cor. 2. (+ 10 b. p.)

Curs practic de limba maghiară pentru şcólele popor. rom. întocmit pe basa noului plan ministerial de învĕţ. de Ioan *Dariu* cu concursul mai multor bărbaţĭ de şcólă. Partea I. pentru anul I-iu şi al II-lea de scólă. Preţul 32 banĭ (+ 10 b. p.)

Aritmetică pentru şcólele poporale de F. E. Lurtz. Tradusă de un învĕţător după a 9 ediţie germână. Anul I şi II. de şcólă. Numerii 1 10, 10—20 şi 20—100. Preţul 40 b. plus 5 b. porto.

Geografia Ungariei şi elemente din geografia generală pentru şcólele poporale de Dr. Nicolau Pop, conrector, profesor şi asesor consistorial, revĕdută şi îndreptată mai a es cu privire la date statistice de Nicolau Pilţ a, profesor la gim. rom. gr. or. din Braşov. Ediţiunea a şéptea (cu charta Ungariei) Preţul 50 b. plus 10 b porto.

Calendarul sĕptĕmânei.

MARTIE. (1902) are 28 dile. GERMĔNAR.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	10 S. m. Condrat	23 **Florii** Victor.
Lunĭ.	11 C. p. Sofroniu.	24 Archir. Gavr.
Marţĭ	12 C. p. Teofan Ev	25 † **Bunavestire**
Merc.	13 C. păr. Nicefor	26 Emanuil
Joi	14 Benedic şi Alex.	27 Hubert
Viner	15 Sf. mrt. Agapiu	28 Malchus pat.
Sâm.	16 Sf. m. Sav. Papa	29 Eustachius

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 22 Martie 1902.

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fil
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	14	80
„	Grâu mijlociu . . .	14	70
„	Grâu mai slab . . .	13	60
„	Grâu amestecat . .	11	—
„	Sĕcară frumósă. . .	9	—
„	Sĕcară mijlociă. . .	8	50
„	Orz frumos	6	90
„	Orz mijlociu. . . .	6	80
„	Ovĕs frumos. . . .	6	—
„	Ovĕs mijlociu . . .	5	70
„	Cucuruz	8	—
„	Mălaiu (meiŭ) . . .	7	90
„	Mazăre.	22	—
„	Linte	18	—
„	Fasole	9	60
„	Sĕmênţă de in . . .	22	—
„	Sĕmênţă de cânepă .	8	20
„	Cartofĭ.	2	—
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	88
„	Carne de porc . . .	1	04
„	Carne de berbece. .	—	64
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt .	44	—
„	Sĕu de vită topit . .	72	—

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 20 Mart. 1902

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilograme dela	până la
Grâu Bănăţenesc . . .	80	9.50	9.65
Grâu dela Tisa	80	9.45	9.55
Grâu de Pesta . . .	80	9.45	9.55
Grâu de Alba regală . .	80	.—	.—
Grâu de Bácska. . . .	80	.—	.—
Grâu unguresc de nord .	80	.—	.—
Grâu romanesc	80	.—	.—

Seminţe vechĭ ori noue	Soiul	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilograme dela	până la
Sĕcara . . .		70—72	7.60	7.85
Orz . . .	nutreţ. .	60—62	7.50	7.60
Orz. . . .	de rachiu	62—64	5.15	6.25
Orz . . .	de bere .	64—66	5.75	6.—
Ovĕs . . .		— —	.—	—
Cucuruz . .	bănăţen .	75	.—	—
Cucuruz .	alt soiu .	73	—.—	—.—
Cucuruz . .	„ „			
Hirişcă . .			4.50	5.90

Producte div.	Soiul	Cursul (Preţul per 100 de chilograme) dela	până
Săm. de trifoiŭ	Luţernă ungur.	45.—	53.—
„	„ transilvană	42.—	46.—
„	„ bănăţenă	47.—	49.—
„	„ roşiă . .	—.—	—.—
Ulei de rapiţă	rafinat duplu .	—.—	—.—
Ulei de in .		—.—	—.—
Unsóre de porc	dela Pesta . .	55.75	56.25
„ „	dela ţeră . . .	—.—	—.—
Slănină . . .	svêntată . . .	46.—	47.—
Prune	din Bosnia . .	—.—	—.—
„		—.—	—.—
Lictar	Slavon şi Serbia	—.—	—.—
„	din Serbia în s.	17.50	17.75
Nucĭ . . .	slavon nou . .	—.—	—.—
Gogoşĭ. . .	sêrbesc . . .	—.—	—.—
„	din Ungaria . .	—.—	—.—
Miere	unguresci. . .	—.—	—.—
„	serbescĭ . . .	—.—	—.—
Ceră . . .	brut . . .	—.—	—.—
Spirt	Drojdiuţe de s.	—.—	—.—

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 17 Martie n. de 32,740 capete, la 18 Martie au întrat 570 capete şi au eşit 554 capete, rĕmânênd la 19 Martie n. un numĕr de 32,756 capete.

Se notéză marfa **unguréscă**: veche grea dela 100.— 102 fil. tînĕră grea dela 106—107 fil., de mijloc dela 102—104 fil. uşóră dela 100—102 fil. — **Sêrbéscă**: grea 102—104 fil., de mijloc 98— 100 fil., uşóră 96—98 fil. kilogramul.

Cursul la bursa din Viena.

Din 21 Martie n. 1902.

Renta ung. de aur $4^0/_0$	119 90
Renta de coróne ung. $4^0/_0$ . . .	97 55
Impr. căil. fer. ung. în aur $4^1/_2{}^0/_0$.	120 25
Impr. căil. fer. ung. în argint $4^1/_2{}^0/_0$.	100.60
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	120.25
Bonurĭ rurale ungare $4^0/_0$	97.20
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	97.—
Impr. ung. cu premii	205.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin .	166.—
Renta de argint austr.	101.65
Renta de hârtie austr.	101.35
Renta de aur austr.	120.85
Losurĭ din 1860.	153.85
Acţii de-ale Băncei austro-ungară .	16.28
Acţii de-ale Băncei ung. de credit .	710.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit .	695.25
Napoleondorĭ	19.11
Mărcĭ imperiale germane . . .	$117.32^1/_2$
London vista	240.05
Paris vista	95.50
Rente de coróne austr. $4^0/_0$ . . .	99.25
Note italiene	93.45

Cursul pieţei Braşov.

Din 22 Martie n. 1902.

Bancnota rom.	Cump.	18.98	Vênd.	19.02
Argint român.	„	18.40	„	18.44
Napoleond'orĭ.	„	19.—	„	19.10
Galbenĭ	„	11.30	„	11.40
Ruble Rusescĭ	„	126.—	„	127.—
Mărcĭ germane	„	58.50	„	—.—
Lire turcescĭ	„	10.72	„	—.—
Scris. fonc. Albina $5^0/_0$		100.—	„	101.—

Bursa de Bucurescĭ

din 19 Mart 1902.

Valorĭ	Dobêndă	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Renta amortisabilă	$5^0/_0$	Apr.-Oct	98.—
„ „ Impr. 1892 . . .	5 „	Ian.-Iul.	97.—
„ „ din 1893 . . .	5 „	„ „	97.—
„ „ 1894 int. 6 mil. .	5 „	Apr.-Oct.	84.—
„ „ Impr. de $32^1/_2$ mil.	4 „	Ian.-Iul.	85.—
„ „ Impr. de 50 mil. .	4 „	„ „	$85.^1/_2$
„ „ Impr. de 274 m. 1890	4 „	„ „	$85.^1/_2$
„ „ Impr. de 45 m. 1891	4 „	„ „	$85.^1/_2$
„ „ Im. de 120 mil. 1894	4 „	„ „	86.—
„ „ Impr de 90 mil. 1896	4 „	„ „	86.—
Oblig. de Stat (Conv. rurale)	6 „	Mai-Nov.	—.—
„ Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	—.—
„ comunei Bucurescĭ 1883	$5^0/_0$	Ian.-Iul.	—.—
„ „ „ din 1884	5 „	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5 „	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5 „	Mai-Nov.	—.—
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5 „	Ian.-Iul.	$95.^3/_4$
Scris. fonciare rurale din 1890	4 „	„ „	$83.^1/_2$
„ „ urbane Bucuresc	5 „	„ „	$81.^7/_8$
„ „ „ Iaşĭ . .	5 „	„ „	77.—
Oblig. Soc. de basalt artificialĭ	6 „	„ „	—.—
	V. N.		—.—
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v.	
Banca Naţion. ult. div. 86.—	500	într. v.	—.—
Banca agricolă.	500	150 v.	2265
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	266.—
Naţionala de asig. ult. div. lei 43	200	„ „	180.—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	250	„ „	430.—
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	4 0 —
Soc. rom. de hârtie ult. —.—	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult. 4 lei	100	„ „	—.—
Soc. rom. de petrol I em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300	„ „	—.—
„Bistriţa“ soc. p. f. hârtii 30 l.	1000	„ „	—.—
Sociat. p. constr de Tramaxs	200	„ „	—.—
20 francĭ aur	—	„ „	—.—
Fabricile Unite de gazóse. . .	12	„ „	—.—

Scompturĭ:

Banca nat. a Rom.	$6^0/_0$	Paris	$3^0/_0$
Avansurĭ pe efecte	7 „	Petersburg . .	5—
Banca agricolă	$9\text{-}10^0/_0$	Berlin	$3^1/_2$
Londra	3 —	Belgia	3—
Viena.	$3^1/_2$	Elveţia	$3^0/_0$

Cursul losurilor private

din 20 Mart. 1902.

	cump.	vinde
Basilica	19 40	20.40
Credit	441 —	445.—
Clary 40 fl. m.	170.—	175.—
Navig. pe Dunăre.	— —	—.—
Insbruck	84.—	87.—
Krakau	76.—	80 —
Laibach	71.—	78.—
Buda	—.—	—.—
Palffy	218.—	220.—
Crucea roşie austriacă . .	186.—	192.—
„ „ ung.	55 —	57.—
„ „ ital.	31.—	32.—
Rudolf	79.—	82.—
Salm	235 —	242.—
Salzburg.	81.—	84 —
St. Genois	265 —	270.—
Stanislau	—.—	— —
Trientine $4^1/_2{}^0/_0$ 100 m. c. .	425.—	432.—
„ $4^0/_0$ 50	40.—	42.—
Waldstein	60.50	62.—
„ de 10 francĭ . . .	30.—	32 —
Banca h. ung. $4^0/_0$	—.—	— —

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Nr. 4306—1902.

PUBLICAȚIUNE

Prin resolutiunile judecătoriei cercuale reg. din loc dtto 14 Februarie și 12 Martie a. c. s'a pus sub secvestru cauțiunea depusă la acest oficiu de Isidor Glaser proprietariul biroului de informațiune mijlocire de service și de plasare pentru servitorĭ.

Deóre-ce susnumitul Isidor Glaser pela începutul luneĭ luĭ Iunie 1901 a dispărut din Brașov fără sĕ i sĕ mai dea de urmă, de aceea sĕ provócă toțĭ ceĭ interesațĭ pentru vre-o despăgubire sau cu vre o pretensiune față de respectivul, din afacerile sus indicate sĕ șĭ înainteze reclamațiunile lor in acésta privință la acest oficiu până la 29 Martie, cu atât mai vêrtos, cácĭ la din conrră cauțiunea depusă de Isidor Glaser la acest oficiu să va preda esecutătoriuluĭ.

Brașov 18 Martie 1902.

Magistratul orășenesc.

A V I S.

Prenumerațiunile la **Gazeta Transilvaniei** se potŭ face și reinoi ori și când dela 1-ma și 15 a fiă-căreĭ lunĭ.

Domniĭ abonațĭ sĕ binevoiască a arăta în deosebĭ, când voiesc ca espedarea sĕ li-se facă după stilul nou.

Domniĭ ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămurit și sĕ arate și posta ultimă.

Administrat. „Gaz. Trans".